

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE
Trešais revīzijas departaments

SKANSTES IELA 50, RĪGA, LV – 1013
tālr. 67017531, 67017503, fakss 67017673, e-pasts: trešais@lrvk.gov.lv

Kandavas novada
Domes priekšsēdētājam N.Štofertam
Dārza ielā 6, Kandavā,
Kandavas novadā, LV – 3120

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS

Rīgā

19.12.2014.

Nr.2.4.1-4-3/2014

Likumības revīzija
„Kandavas novada pašvaldības sniegtās sociālās palīdzības tiesiskums un efektivitāte”

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu, Valsts kontroles Trešā revīzijas departamenta 17.03.2014. revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1–4/2014 un 24.07.2014. revīzijas apakšuzdevumiem¹, ir veikta likumības revīzija par pašvaldību sniegtās sociālās palīdzības likumību un efektivitāti.
2. Revīziju veica vecākā valsts revidente Aiga Villa (revīzijas grupas vadītāja), valsts revidente – juriste Baiba Skara, valsts revidentes Jekaterina Liskeviča (revīzijas grupā līdz 12.09.2014.), Ineta Freidenfelde, Anda Grauduma, Loreta Boļševiča, Olga Buivide, kā arī informācijas sistēmu auditori Līga Nagle un Jānis Silinieks.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis bija gūt pārlicību:
  - 3.1. vai Labklājības ministrijas darbība, izstrādājot valsts politiku sociālās palīdzības jomā, organizējot un koordinējot tās īstenošanu, kā arī pārraugot normatīvo aktu piemērošanu, ir sistemātiska, saskaņota, pietiekama un mērķtiecīga;
  - 3.2. vai pašvaldību darbība, sniedzot sociālo palīdzību, ir tiesiska un efektīva.

Valsts kontroles revidentu atbildība

4. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Kandavas novada pašvaldības atbildība

5. Kandavas novada pašvaldība ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms

6. Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem.
7. Revīzija ir plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārlicību:
  - 7.1. vai Labklājības ministrijas darbība, izstrādājot valsts politiku sociālās palīdzības jomā, organizējot un koordinējot tās īstenošanu, kā arī pārraugot normatīvo aktu piemērošanu, ir sistemātiska, saskaņota, pietiekama un mērķtiecīga;
  - 7.2. vai pašvaldību darbība, sniedzot sociālo palīdzību, ir tiesiska un efektīva.
8. Revīzija ir veikta par laiku no 01.01.2013. līdz 30.04.2014.
9. Revīzija ir veikta Labklājības ministrijā kā institūcijā, kas ir atbildīga par valsts politikas veidošanu un īstenošanu sociālās palīdzības jomā, kā arī 10 pašvaldībās, sagatavojot 11 revīzijas ziņojumus:
  - 9.1. Labklājības ministrijai;
  - 9.2. Daugavpils pilsētas pašvaldībai;
  - 9.3. Jelgavas pilsētas pašvaldībai;
  - 9.4. Kandavas novada pašvaldībai;
  - 9.5. Kuldīgas novada pašvaldībai;
  - 9.6. Liepājas pilsētas pašvaldībai;

---

¹ Valsts kontroles Trešā revīzijas departamenta 24.07.2014. Revīzijas apakšuzdevumi Nr.2.4.1-4-1/2014, Nr.2.4.1-4-2/2014, Nr.2.4.1-4-3/2014, Nr.2.4.1-4-4/2014, Nr.2.4.1-4-5/2014, Nr.2.4.1-4-6/2014, Nr.2.4.1-4-7/2014, Nr.2.4.1-4-8/2014, Nr.2.4.1-4-9/2014 un Nr.2.4.1-4-10/2014.

- 9.7. Ludzas novada pašvaldībai;
  - 9.8. Siguldas novada pašvaldībai;
  - 9.9. Rēzeknes novada pašvaldībai;
  - 9.10. Rēzeknes pilsētas pašvaldībai;
  - 9.11. Rundāles novada pašvaldībai.
10. Lai nodrošinātu revīzijas mērķu sasniegšanu, revīzijā Labklājības ministrijā un iepriekš minētajās 10 pašvaldībās ir veiktas šādas pārbaudes:
- 10.1. par valsts politikas veidošanu un īstenošanu sociālās palīdzības jomā;
  - 10.2. par pašvaldību īstenoto sociālās palīdzības politiku:
    - 10.2.1. noskaidrojot, vai pašvaldības, nosakot dažādus sociālās palīdzības veidus trūcīgām ģimenēm (personām), ir izvērtējušas arī Ministru kabineta noteikumos² paredzētās tiesības noteikt citu garantēto ienākumu līmeni vai piemaksu pie GMI pabalsta, tā samazinot administratīvo slogu sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanai un administrēšanai, trūcīgām ģimenēm (personām) nepieciešamo atbalstu sniedzot viena pabalsta ietvaros;
    - 10.2.2. par pašvaldību izdoto saistošo noteikumu sociālās palīdzības jomā tiesiskumu, noskaidrojot, vai saistošajos noteikumos nav paredzēti prettiesiski ierobežojumi sociālās palīdzības sniegšanai un palīdzības sniegšanas process atbilst normatīvajiem aktiem;
    - 10.2.3. vai pašvaldību saistošajos noteikumos iekļautie sociālās palīdzības pabalsti atbilst sociālās palīdzības pamatprincipiem;
    - 10.2.4. par izmaksāto pabalstu uzskaiti, noskaidrojot, vai pabalstu uzskaitē tiek ievērota Ministru kabineta noteikumos³ paredzētā ekonomiskā klasifikācija;
    - 10.2.5. par trūcīgas/maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa, par GMI pabalsta, dzīvokļa pabalsta un citu pabalstu piešķiršanas tiesiskumu u.c.
11. Revīzijā ir saņemta un datu analīzē ir izmantota šāda informācija:
- 11.1. 117 pašvaldību izmantotajā Sociālās palīdzības administrēšanas lietojumprogrammā (turpmāk – SOPA) uzkrātā informācija par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. SOPA reģistrētajām māsaimniecībām un personām un par minētajām māsaimniecībām un personām uzskaitītajām iztikas līdzekļu deklarācijām, par personām piešķirtajiem pabalstiem un izsniegtajām izziņām, kā arī par noslēgtajām vienošanām par līdzdarību un noteiktajiem līdzdarības pienākumiem;
  - 11.2. Daugavpils pilsētas pašvaldības izmantotajā informācijas sistēmā „LIETIS” un Kandavas novada pašvaldības izmantotajā Sociālās palīdzības gadījumu vadības sistēmā (turpmāk – GVS) uzkrātā informācija par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. reģistrētajām māsaimniecībām un personām un par minētajām māsaimniecībām un personām uzskaitītajām iztikas līdzekļu deklarācijām, par

---

² Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumu Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” 3.punkts.

³ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām” pielikums.

personām piešķirtajiem pabalstiem un izsniegtajām izziņām, kā arī par noslēgtajām vienošanām par līdzdarbību;

- 11.3. Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu informācijas sistēmā uzkrātie dati no nodokļu maksātāju iesniegtajiem pārskatiem: Ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu pārskata mēnesī laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014., mantiskā stāvokļa deklarācijām, 2012.gada un 2013.gada Iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām, Mikrouzņēmuma nodokļa deklarācijām laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014., 2012.gada un 2013.gada Paziņojumiem par fiziskai personai izmaksātajām summām;
- 11.4. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmas dati par fiziskajām personām, kuras laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014. ir saņēmušas Latvijas vai citu valstu pensijas vai pabalstus;
- 11.5. Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas informācijas sistēmā „Uzturlīdzekļu garantiju fonda iesniedzēju un parādnieku reģistrs” uzkrātā informācija par laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014. izmaksātajiem uzturlīdzekļiem;
- 11.6. Lauku atbalsta dienesta pārskati par 2012. un 2013.gadā fiziskām personām izmaksātajām subsīdijām lauksaimniecībai un lauku attīstībai;
- 11.7. Tiesu administrācijas Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas dati par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. fizisko personu īpašumā esošajiem nekustamajiem īpašumiem, kā arī par laikā no 01.01.2012. līdz 30.04.2014. veiktajiem darījumiem ar nekustamajiem īpašumiem un noslēgtajiem uztura līgumiem;
- 11.8. Valsts zemes dienesta Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas dati par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. fizisko personu tiesiskā valdījumā vai lietošanā esošajiem nekustamajiem īpašumiem (zemes, būvju un dzīvokļu īpašumiem), kuri nav reģistrēti zemesgrāmatā;
- 11.9. Valsts akciju sabiedrības „Ceļu satiksmes drošības direkcija” Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistra un Transportlīdzekļu un to numurēto agregātu tirdzniecības reģistra dati par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. fizisko personu īpašumā vai turējumā esošajiem transportlīdzekļiem, kā arī par transportlīdzekļu īpašuma tiesību maiņu laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014.;
- 11.10. Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras Traktortehnikas, tās piekabju un traktortehnikas vadītāju informatīvās sistēmas dati par laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. fizisko personu īpašumā vai turējumā esošo traktortehniku, kā arī par traktortehnikas īpašuma tiesību maiņu laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014.;
- 11.11. Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas dati par personām, kuras laikā no 01.10.2012. līdz 30.04.2014. ir bijušas kapitāla daļu turētājas, valdes locekļi, pārvaldnieki vai īpašnieku pārstāvji;
- 11.12. Ieslodzījuma vietu pārvaldes Ieslodzīto informācijas sistēmas dati par fiziskām personām, kuras laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. ir atradušās ieslodzījuma vietās;
- 11.13. Nodarbinātības valsts aģentūras Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmas dati par fiziskām personām, kuras laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. ir reģistrējušās Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieki

un ir saņēmušas Nodarbinātības valsts aģentūras organizētos nodarbinātības pakalpojumus;

- 11.14. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Iedzīvotāju reģistra dati par personu statusu, ziņas par personu miršanas reģistrāciju un informācija par personu deklarēto dzīvesvietas adresi.
12. Tā kā revidējamais laiks ietvēra Latvijas Republikas nacionālās valūtas – lata nomaiņu uz *euro* (turpmāk – EUR), revīzijas ziņojumā visas skaitliskās vērtības ir izteiktas EUR, piemērojot valūtas kursu – 1 EUR ir 0,702804 lati.

Kopsavilkums

13. Kandavas novada pašvaldība nav nodrošinājusi kvalitatīvas, saprotamas un caurskatāmas sociālās palīdzības sistēmas izveidi, kas atbilst likumā⁴ noteiktajam efektivitātes principam, kā arī sociālās palīdzības pamatprincipiem⁵, jo:
  - 13.1. lai gan pašvaldības budžeta līdzekļi tiek izlietoti arī SOPA uzturēšanai, kas nodrošina pilna cikla sociālās palīdzības administrēšanu, sociālo pabalstu administrēšanai faktiski tiek izmantota GVS, kuras funkcionalitāte nespēj nodrošināt automātisku informācijas apmaiņu ar valsts informācijas sistēmām un reģistriem, automātisku valsts statistikas pārskatu sagatavošanu, datu nodošanu citām Kandavas novada pašvaldības izmantotajām lietojumprogrammām u.c. funkcijas, tāpēc tiek neefektīvi izmantoti administratīvie resursi nepieciešamās informācijas iegūšanai vai pārskatu sagatavošanai;
  - 13.2. nepilnīgu iekšējo kontroles procedūru dēļ Kandavas novada domes pašvaldības aģentūra „Kandavas novada sociālais dienests” (turpmāk – Sociālais dienests) ir pieļāvusi, ka trūcīgas ģimenes (personas) statuss un pašvaldības noteiktie sociālie pabalsti tiek piešķirti prettiesiski, tā pēc revidentu aplēsēm laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. prettiesiski izlietojot pašvaldības budžeta līdzekļus 3131,91 EUR apmērā;
  - 13.3. nav izstrādājusi kvalitatīvus saistošos noteikumus⁶, nodrošinot, ka pašvaldības noteiktie pabalsti nedublējas, ka pabalstu piešķiršanas process ir piemērojams un atbilst faktiskai darbībai, kā arī, ka pabalsti tiek klasificēti atbilstoši to būtībai;
  - 13.4. atbilstoši likumā⁷ paredzētajam maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa mērķim nav nodrošinājusi šī statusa ieviešanu, jo nav noteikusi citu ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kas ir lielāks par trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu un materiālo stāvokli, bet tomēr nav pietiekams ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai, tā ierobežojot šo ģimeņu (personu) tiesības saņemt normatīvajos aktos paredzētos tiesiskos labumus, piemēram, atvieglojumus nekustamā īpašuma nodokļa samaksai līdz 90% apmērā⁸, tiesības uz valsts nodrošināto juridisko palīdzību⁹, bet no 2015.gada – tiesības saņemt elektroenerģijas pakalpojumu par samazinātu cenu¹⁰.

⁴ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta sestā un astotā daļa.

⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5.panta pirmā daļa, 32.pants un 34.panta pirmā daļa.

⁶ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” un 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem”.

⁷ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants un likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

⁸ Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta 1¹ daļa.

⁹ Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3.panta otrās daļas 1.punkts.

¹⁰ 18.09.2014. likums „Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā” (spēkā no 01.01.2015.).

14. Revīzijā Kandavas novada pašvaldībai ir sniegti 11 ieteikumi, kurus ieviešot:
  - 14.1. tiks atvieglota pašvaldības noteikto sociālo pabalstu administrēšana, tā efektīvi izmantojot pašvaldības resursus ne tikai pabalstu piešķiršanā un uzskaitē, bet arī dažādu pārskatu sagatavošanā;
  - 14.2. sociālā palīdzība tiks sniegta tikai tām ģimenēm (personām), kuru ienākumi un materiālais stāvoklis nav pietiekams pamatvajadzību nodrošināšanai, tā nodrošinot arī pašvaldības budžeta līdzekļu tiesisku izmantošanu;
  - 14.3. tiks nodrošināta vienota attieksme pret visām personām, kas atrodas vienādos vai līdzīgos apstākļos, sniedzot tām iespēju saņemt līdzvērtīgu atbalstu sociālās situācijas risināšanai;
  - 14.4. tiks nodrošināta pašvaldības saistošo noteikumu, valsts statistikas pārskatu un pārskatu par budžeta izpildi kvalitāte.

Revidējamās jomas īss raksturojums

Valsts izveidotā sociālās palīdzības sistēma un tās organizācija

15. Latvijas Republikas Satversme¹¹ nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma, darbnespējas, bezdarba un citos likumā noteiktos gadījumos.
16. Satversmē noteiktā sociālā nodrošinājuma būtība ir konkretizēta 1995.gadā pieņemtajā likumā „Par sociālo drošību”, nosakot, ka sociālais nodrošinājums ietver valsts sociālo apdrošināšanu, valsts sociālo pabalstu sistēmu, valsts sociālās palīdzības sistēmu, sociālo pakalpojumu sistēmu un citus atbalsta un sociālo garantiju veidus.
17. Viens no sociālās drošības elementiem ir sociālā palīdzība, kuras vispārīgie principi ir noteikti iepriekš minētajā likumā, paredzot, ka sociālā palīdzība personiskās vai materiālas palīdzības veidā tiek sniegta personai, kura saviem spēkiem nespēj nodrošināt sevi vai pārvarēt īpašas dzīves grūtības un kura nesaņem ne no viena cita pietiekamu palīdzību¹².
18. Valstī izveidotās sociālās palīdzības organizēšanas, sniegšanas un saņemšanas principi, kā arī to personu loks, kurām ir tiesības saņemt sociālo palīdzību, ir regulēti Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā.
19. Saskaņā ar likumā¹³ sniegto definīciju sociālā palīdzība ir naudas vai mantiskais pabalsts, kura piešķiršana balstās uz materiālo resursu novērtēšanu ģimenēm (personām), kurām trūkst līdzekļu pamatvajadzību apmierināšanai.
20. Sociālās palīdzības definīcijā lietotais jēdziens „personas, kurām pietrūkst līdzekļu pamatvajadzību nodrošināšanai” ir precizēts likumā¹⁴ iekļautajā sociālās palīdzības mērķī, nosakot, ka sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā. Savukārt par pamatvajadzībām likuma¹⁵ izpratnē ir uzskatāms ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe un obligātā izglītība.

---

¹¹ Latvijas Republikas Satversmes 109.pants.

¹² Likuma „Par sociālo drošību” 11.pants.

¹³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 17.punkts.

¹⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums 32.pants.

¹⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 11.punkts.

21. Sociālās palīdzības nodrošināšanā ir iesaistītas šādas institūcijas:
  - 21.1. Labklājības ministrija kā vadošā iestāde sociālās aizsardzības jomā, kas:
    - 21.1.1. izstrādā valsts politiku sociālās palīdzības jomā, kā arī organizē un koordinē tās īstenošanu¹⁶;
    - 21.1.2. koordinē vienotu sociālās iekļaušanas politiku¹⁷;
    - 21.1.3. pārrauga Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma īstenošanu, kontrolē normatīvo aktu ievērošanu, kā arī sociālo pakalpojumu sniedzēju atbilstību normatīvo aktu prasībām un administratīvi soda tos par izdarītajiem pārkāpumiem¹⁸;
    - 21.1.4. veido un uztur Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmu, kas ir valsts informācijas sistēmas sastāvdaļa¹⁹;
  - 21.2. pašvaldības, kurām atbilstoši likumam²⁰ ir pienākums nodrošināt tās teritorijā pamatdzīvesvietu reģistrējušai personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību;
  - 21.3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija kā vadošā valsts pārvaldes iestāde pašvaldību attīstības un pārraudzības jomā, kas pārrauga pašvaldību darbības likumību, kā arī pašvaldībām likumos un citos normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildi atbilstoši pašvaldību darbību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei, tajā skaitā sniedz atzinumus par pašvaldību izstrādāto saistošo noteikumu tiesiskumu²¹.
22. Sociālo palīdzību klientam sniedz, pamatojoties uz materiālo resursu – ienākumu un īpašuma novērtējumu, individuāli paredzot katra klienta līdzdarību²².
23. Klientam ir pienākums aktīvi iesaistīties savas problēmas risināšanā, pildot līdzdarības pienākumus, tajā skaitā piedaloties sociālās rehabilitācijas pasākumos darba un sociālo prasmju saglabāšanai, atjaunošanai un apgūšanai, sniegt ziņas par sevi, aktīvi līdzdaroties, lai palielinātu savu pelnīt spēju un ienākumus, izmantot iespējas saņemt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, ja klientam vai kādam no viņa ģimenes locekļiem ir atkarības problēmas, saņemto sociālo palīdzību izmantot atbilstoši mērķiem, kā arī atļaut sociālā darba speciālistam apsekot dzīvesvietu²³.

Sociālās palīdzības organizācija Kandavas novada pašvaldībā

24. Likums²⁴ paredz, ka, lai nodrošinātu sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un administrēšanu, katra pašvaldība izveido pašvaldības iestādi – sociālo dienestu, kura uzdevums ir:
  - 24.1. veikt sociālo darbu ar personām, ģimenēm un personu grupām;
  - 24.2. novērtēt klientu vajadzības, materiālos un personiskos (motivācija, nepieciešamās zināšanas un prasmes, izglītība, profesija u.c.) resursus;

¹⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 1.punkts.

¹⁷ Ministru kabineta 27.01.2004. noteikumu Nr.49 „Labklājības ministrijas nolikums” 5.2.4.apakšpunkts.

¹⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 4.punkts.

¹⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkts.

²⁰ Likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 7.punkts un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmā daļa.

²¹ Likuma „Par pašvaldībām” 5.panta piektā daļa un 45.pants un Ministru kabineta 29.03.2011. noteikumu Nr.233 „Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums” 1.punkts un 4.4.apakšpunkts.

²² Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5.panta pirmā daļa.

²³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 7.pants.

²⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 10.panta otrā daļa un 11.pants.

- 24.3. noteikt klienta līdzdarbības pienākumus, vienojoties ar viņu par veicamajiem pasākumiem;
  - 24.4. sniegt sociālo palīdzību;
  - 24.5. administrēt pašvaldības budžeta līdzekļus, kas novirzīti sociālās palīdzības sniegšanai;
  - 24.6. novērtēt sociālā dienesta administrētās un pašvaldības finansētās sociālās palīdzības kvalitāti;
  - 24.7. veikt sociālās vides izpēti, noteikt problēmas, izstrādāt pakalpojumu attīstības koncepcijas, mērķprogrammas un priekšlikumus jaunu pakalpojumu ieviešanai un piedalīties pašvaldības attīstības plānu izstrādē;
  - 24.8. informēt iedzīvotājus par sociālo palīdzību²⁵.
25. Kandavas novadā sociālo palīdzību piešķir un administrē pašvaldības aģentūra – Sociālais dienests, kura funkcijas un uzdevumi ir noteikti Sociālā dienesta nolikumā²⁶.
26. Sociālās palīdzības sniegšanu nodrošina Sociālā dienesta direktors un Informācijas un pabalstu nodaļa, kurā kopā ir astoņi sociālie darbinieki.
27. Atbilstoši Kandavas novada domes saistošajiem noteikumiem²⁷ 2013.gadā sociālajiem pabalstiem bija plānoti pašvaldības budžeta līdzekļi 316 764 EUR apmērā, kas veido 3,51% no kopējā pašvaldības budžeta.
28. Analizējot Kandavas novada pašvaldības uzskaitītos faktiskos izdevumus sociālās palīdzības un sociālo pabalstu nodrošināšanai, ir konstatēts:
- 28.1. GMI pabalsts un dzīvokļa pabalsts – sociālā palīdzība, kas pašvaldībai ir jānodrošina obligāti saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu²⁸, ir izmaksāti 55 784 EUR apmērā, kas veido 19,3% no pašvaldības izdevumiem sociālajiem pabalstiem;
  - 28.2. pārējie sociālie pabalsti ir izmaksāti 87 939 EUR jeb 30,4% apmērā no kopējiem pašvaldības izdevumiem sociālajiem pabalstiem, bet citiem pakalpojumiem ir izlietoti līdzekļi 145 773 EUR jeb 50,4% apmērā.

Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi

Kandavas novada izveidotā sociālās palīdzības sistēma

Konstatējumi

- 29. Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu²⁹ sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā.
- 30. Trūcīgas ģimenes (personas) statuss ir reglamentēts ar Ministru kabineta noteikumiem³⁰, kas nosaka ienākumu un materiālo stāvokli, kuru nepārsniedzot,

²⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 11.pants.

²⁶ Kandavas novada domes pašvaldības aģentūras „Kandavas novada sociālais dienests” nolikums (apstiprināts Kandavas novada domes 27.05.2010. sēdē (protokols Nr.5 12.§)).

²⁷ Kandavas novada domes 27.12.2012. saistošo noteikumu Nr.18 „2013.gada pamatbudžets un speciālais budžets” 1.pielikums „Budžeta kopsavilkums pa valdības funkcijām un ekonomiskās klasifikācijas kodiem 2013.gadam”.

²⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta pirmā daļa.

²⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants.

³⁰ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”.

ģimene, kas sastāv no laulātajiem, personām, kurām ir kopēji izdevumi par uzturu un kuras mitinās vienā mājoklī, vai atsevišķi dzīvojoša persona tiek atzīta par trūcīgu³¹. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums³² arī paredz, ka pašvaldība saistošajos noteikumos var noteikt labvēlīgākus nosacījumus ģimenes (personas) atzīšanai par trūcīgu.

31. Maznodrošinātas ģimenes (personas) jēdziens ir definēts tikai likumā „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”³³ un likumā „Par dzīvojamo telpu īri”³⁴, paredzot, ka par maznodrošinātu atzīstama persona, kuras ienākumi un materiālais stāvoklis nepārsniedz attiecīgās pašvaldības domes noteikto līmeni, kas savukārt nedrīkst būt zemāks par trūcīgas personas ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni.
32. Revīzijā ir konstatēts, ka, lai gan Kandavas novada pašvaldība saistošajos noteikumos³⁵ lieto maznodrošinātas ģimenes (personas) jēdzienu, paredzot, ka pašvaldībā noteiktais maznodrošinātas ģimenes (personas) ienākumu un materiālais stāvoklis ir pielīdzināms trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu un materiālajam stāvoklim³⁶, pašvaldība faktiski minēto statusu nav ieviesusi, jo atbilstoši likumā³⁷ paredzētajam šī statusa mērķim nav noteikusi citu ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kas ir lielāks par trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu un materiālo stāvokli, bet nav pietiekams ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai.
33. Minētais statuss Kandavas novadā netiek izmantots, nosakot ģimeņu (personu) tiesības uz sociālo palīdzību, bet tiek lietots, nosakot ģimenes (personas) tiesības saņemt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā³⁸, jo likums³⁹ paredz šo palīdzību sniegt maznodrošinātām, nevis trūcīgām ģimenēm (personām), kā arī, sniedzot pašvaldības galvojumu studējošām personām⁴⁰ studiju un studējošā kredīta saņemšanai.
34. Saskaņā ar Sociālā dienesta sniegto skaidrojumu pašvaldība nav noteikusi augstāku ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni maznodrošinātās ģimenes (personas) statusa iegūšanai, jo pašvaldībai trūkst finansējuma atbalsta sniegšanai lielākai iedzīvotāju daļai.
35. Revīzijā, apkopojot informāciju par valstī pieejamiem pakalpojumiem vai citiem tiesiskajiem labumiem, kurus ģimene (persona) var saņemt, pamatojoties uz maznodrošinātas ģimenes (personas) statusu, ir konstatēts, ka minētais statuss dod tiesības ģimenei (personai):
  - 35.1. saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu līdz 90% apmērā⁴¹;

³¹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33.panta pirmā daļa.

³² Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33.panta otrā daļa.

³³ Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

³⁴ Likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 36.1.panta otrā daļa.

³⁵ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.4.apakšpunkts un Kandavas novada domes 28.04.2011. saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbildību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

³⁶ Kandavas novada domes 25.10.2012. sēdes protokola „Par Kandavas novada domes pašvaldības aģentūras „Kandavas novada sociālais dienests” iesniegumu noteikt sociālos līmeņus Kandavas novadā” 1.1.apakšpunkts.

³⁷ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants un likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

³⁸ Kandavas novada domes 31.03.2010. saistošie noteikumi Nr.6 „Personu, kurām nepieciešama pašvaldības palīdzība dzīvokļa jautājuma risināšanā, reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtība”.

³⁹ Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

⁴⁰ Kandavas novada domes 29.07.2010. saistošo noteikumu Nr.19 „Kārtība, kādā Kandavas novadā tiek sniegts pašvaldības galvojums studiju kredīta un studējošā kredīta saņemšanai” 7.1.apakšpunkts.

⁴¹ Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta 1.1.daļa.

- 35.2. saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību⁴²;
- 35.3. pretendēt uz atbrīvošanu no tiesas izdevumu samaksas (lēmumu par atbrīvojumu, vērtējot personas ienākuma līmeni, pieņem tiesa)⁴³;
- 35.4. no 01.01.2015. – tiesības saņemt elektroenerģijas pakalpojumu par samazinātu tarifa cenu⁴⁴.

Secinājums

36. Kandavas novada pašvaldība atbilstoši likumā⁴⁵ paredzētajam maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa mērķim nav nodrošinājusi maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa ieviešanu, jo nav noteikusi citu ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kas ir lielāks par trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu un materiālo stāvokli, bet nav pietiekams ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai, tā ierobežojot šo ģimeņu (personu) tiesības saņemt normatīvajos aktos paredzētos tiesiskos labumus, piemēram, atvieglojumus nekustamā īpašuma nodokļa samaksai līdz 90% apmērā⁴⁶, tiesības uz valsts nodrošināto juridisko palīdzību⁴⁷, bet no 2015.gada – tiesības saņemt elektroenerģijas pakalpojumu par samazinātu cenu⁴⁸.

Ieteikums

37. Lai neierobežotu ģimeņu (personu) tiesības saņemt normatīvajos aktos maznodrošinātām ģimenēm paredzētos tiesiskos labumus, izvērtēt iespēju Kandavas novada pašvaldībā noteikt citu maznodrošinātas ģimenes (personas) ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kas ir lielāks par trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni, bet nav pietiekams ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai, un lietot to, nosakot ģimenes (personas) tiesības uz sociālo atbalstu.

Kandavas novadā noteiktie pabalstu veidi

Konstatējumi

38. Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam⁴⁹:
  - 38.1. pašvaldība no pamatbudžeta izmaksā GMI pabalstu un dzīvokļa pabalstu. Dzīvokļa pabalsta apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šo pabalstu, reglamentē pašvaldības saistošajos noteikumos;
  - 38.2. ja ir apmierināts pamatots pašvaldības iedzīvotāju pieprasījums pēc GMI pabalsta un dzīvokļa pabalsta, pašvaldība, izvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, ir tiesīga no pašvaldības pamatbudžeta izmaksāt arī citus pabalstus ģimenes (personas) pamatvajadzību apmierināšanai. Minēto pabalstu veidus, apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šos pabalstus, reglamentē pašvaldības saistošajos noteikumos;
  - 38.3. pašvaldība, neizvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, var piešķirt ģimenei (personai) vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā, ja stihiskas nelaimes vai iepriekš neparedzamu apstākļu dēļ tā nespēj apmierināt savas pamatvajadzības.

⁴² Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3.panta otrās daļas 1.punkts.

⁴³ Civilprocesa likuma 43.panta ceturtā daļa.

⁴⁴ 18.09.2014. likums „Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā” (spēkā no 01.01.2015.).

⁴⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants un likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 14.panta sestā daļa.

⁴⁶ Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta 1.¹daļa.

⁴⁷ Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3.panta otrās daļas 1.punkts.

⁴⁸ 18.09.2014. likums „Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā” (spēkā no 01.01.2015.).

⁴⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.pants.

39. Revīzijā ir konstatēts, ka Kandavas novada pašvaldībā kopā ir paredzēti 17 pabalstu veidi, kas ir noteikti gan četros pašvaldības saistošajos noteikumos⁵⁰, gan arī nav iekļauti saistošajos noteikumos, bet tiek piešķirti, pamatojoties uz likumu⁵¹ vai Ministru kabineta noteikumiem⁵²:
- 39.1. GMI pabalsts, kas atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem⁵³ tiek piešķirts tām trūcīgām ģimenēm (personām), kuru ienākumi uz vienu ģimenes locekli nepārsniedz 49,80 EUR;
- 39.2. vienreizējs pabalsts ārkārtas situācijā, ja stihiskas nelaimes vai iepriekš neparedzamu apstākļu dēļ ģimene (persona) nespēj apmierināt savas pamatvajadzības. Minētais pabalsts nav paredzēts saistošajos noteikumos, bet tiek piešķirts, pamatojoties uz likumu⁵⁴, nevērtējot ģimenes (personas) ienākumus un materiālo stāvokli;
- 39.3. divi pabalstu veidi bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, kas tiek piešķirti atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem⁵⁵, nevērtējot ģimenes (personas) ienākumus un materiālo stāvokli;
- 39.4. trīs pašvaldības noteiktie sociālās palīdzības pabalsti trūcīgām ģimenēm (personām), kas tiek piešķirti, izvērtējot ģimenes (personas) ienākumus un/vai materiālo stāvokli⁵⁶:
- 39.4.1. pabalsts krīzes situācijā, nepārsniedzot vienu minimālo mēnešalgu. Ar Sociālā dienesta direktora lēmumu pabalsts var tikt piešķirts arī līdz divu valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmēram, bet ar pašvaldības Domes lēmumu – arī lielākā apmērā;
- 39.4.2. dzīvokļa pabalsts, nepārsniedzot 72 EUR. Dzīvokļa pabalsts ar Sociālā dienesta direktora lēmumu var tikt piešķirts arī līdz divu valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmērā, bet ar pašvaldības Domes lēmumu – arī lielākā apmērā;
- 39.4.3. apbedīšanas pabalsts 2013.gadā līdz 273,19 EUR, bet 2014.gadā – līdz 274 EUR apmērā, ja mirusi persona, kurai nav tiesību uz valsts noteikto apbedīšanas pabalstu vai tas nenasniedz saistošajos noteikumos paredzēto pabalsta apmēru. Pabalsts tiek piešķirts arī, ja tiek apbedīta pašvaldības teritorijā atrasta mirusi neidentificēta

⁵⁰ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā”, Kandavas novada domes 30.09.2010. saistošie noteikumi Nr.26 „Par pabalsta apmēru audžuģimenēm Kandavas novadā”, Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” un Kandavas novada domes 29.12.2011. saistošie noteikumi Nr.19 „Par vienreizēja pabalsta piešķiršanu ģimenei sakarā ar bērna piedzimšanu”.

⁵¹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa.

⁵² Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”, 15.11.2005. noteikumi Nr.857 „Noteikumi par sociālajām garantijām bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās” un 19.12.2006. noteikumi Nr.1036 „Audžuģimenes noteikumi”.

⁵³ Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”.

⁵⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa.

⁵⁵ Ministru kabineta 15.11.2005. noteikumu Nr.857 „Noteikumi par sociālajām garantijām bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās” 30., 31.un 31.¹punkts.

⁵⁶ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā”.

persona, apmaksājot apbedīšanas pakalpojumu saskaņā ar pakalpojuma sniedzēja rēķinu;

- 39.5. divi pabalstu veidi audžuģimenē ievietotam bērnam, kas tiek piešķirti saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem⁵⁷ un pašvaldības saistošajiem noteikumiem⁵⁸, nevērtējot ienākumus un materiālo stāvokli;
- 39.6. astoņi pabalstu veidi, kas ir noteikti kā pašvaldības brīvprātīgā iniciatīva autonomo funkciju izpildē un tiek piešķirti, ja ģimene (persona) atbilst saistošajos noteikumos⁵⁹ paredzētajai kategorijai:
- 39.6.1. pabalsts veselības uzlabošanai 80, 90 un 100 gadus sasniegušajiem iedzīvotājiem: 2013.gadā 14,23 EUR, 2014.gadā – 15 EUR apmērā, bet 100 gadus sasniegušajiem iedzīvotājiem – 2013.gadā 142,29 EUR, bet 2014.gadā – 150 EUR apmērā⁶⁰;
- 39.6.2. pabalsts pirts apmeklējumiem pensionāriem un personām ar invaliditāti 50% apmērā no apmeklējumu cenas, bet ne vairāk kā 5 EUR mēnesī⁶¹;
- 39.6.3. brīvpusdienas izglītības iestāžu audzēkņiem no trūcīgām ģimenēm⁶²;
- 39.6.4. Jaungada paciņas maznodrošināto ģimeņu pirmskolas vecuma bērniem⁶³;
- 39.6.5. Jaungada paciņas invalīdiem – Černobiļas katastrofā cietušajiem⁶⁴;
- 39.6.6. pabalsts bērna piedzimšanas gadījumā⁶⁵ valstī noteiktās minimālās mēnešalgas apmērā, ja pašvaldībā savu dzīvesvietu ir deklarējuši abi vecāki, vai 50% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas, ja pašvaldībā savu dzīvesvietu ir deklarējis viens no vecākiem;
- 39.6.7. no 2013.gada novembra⁶⁶ pabalsts klīniskā psihologa konsultācijas apmaksai bērniem, ja ir nepieciešams noteikt speciālu apmācību programmu medicīniski pedagoģiskajā komisijā, un trūcīgām pieaugušām personām, ja nepieciešams kārtot invaliditāti;

⁵⁷ Ministru kabineta 19.12.2006. noteikumu Nr.1036 „Audžuģimenes noteikumi” 43.punkts.

⁵⁸ Kandavas novada domes 30.09.2010. saistošie noteikumi Nr.26 „Par pabalsta apmēru audžuģimenēm Kandavas novadā”.

⁵⁹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” un 29.12.2011. saistošie noteikumi Nr.19 „Par vienreizēja pabalsta piešķiršanu ģimenei sakarā ar bērna piedzimšanu”.

⁶⁰ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.1.apakšpunkts.

⁶¹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.2.apakšpunkts.

⁶² Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.3.apakšpunkts.

⁶³ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.4.apakšpunkts.

⁶⁴ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.5.apakšpunkts.

⁶⁵ Kandavas novada domes 29.12.2011. saistošo noteikumu Nr.19 „Par vienreizēja pabalsta piešķiršanu ģimenei sakarā ar bērna piedzimšanu” 3.punkts (ar 27.12.2013. grozījumiem, kas ir spēkā no 2014.gada janvāra).

⁶⁶ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.2.1.apakšpunkts (ar 30.10.2013. grozījumiem, kas ir spēkā no 2013.gada novembra).

- 39.6.8. no 2013.gada novembra⁶⁷ pabalsts pārtikas un drēbju iegādei bērniem, kas atrodas aizbildņa ģimenē: 2013.gadā 28,46 EUR, bet 2014.gadā – 29 EUR mēnesī.
40. Saistošajos noteikumos⁶⁸ ir paredzēts, ka pašvaldības noteiktos pabalstus piešķir Kandavas novada iedzīvotājiem, pastāvīgajiem iedzīvotājiem un pašvaldībā deklarētiem iedzīvotājiem. Bet attiecībā uz trīs pabalstu veidiem ir noteikts arī papildu deklarēšanās ierobežojums: pabalstu veselības uzlabošanai 80, 90 un 100 gadus sasniegušajiem iedzīvotājiem un pabalstu pirts apmeklējumam piešķir iedzīvotājiem, kuriem vismaz 12 mēnešus deklarētā dzīvesvieta ir Kandavas novadā⁶⁹, bet bērna piedzimšanas pabalstu piešķir, ja vismaz viena no bērna vecākiem dzīvesvieta Kandavas novadā deklarēta 12 mēnešus pirms bērna piedzimšanas un bērna dzīvesvieta ir deklarēta Kandavas novadā⁷⁰.
41. Lai gan Kandavas novada pašvaldība iepriekš minētos trīs pabalstu veidus ir noteikusi kā pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu autonomu funkciju izpildē, revidentu vērtējumā, nosakot deklarēšanās laika ierobežojumu minētajiem pabalstiem, pašvaldība ir ierobežojusi tiesības šos pabalstus saņemt tām ģimenēm (personām), kuras ir mainījušas dzīvesvietu no citas pašvaldības. Turklāt revīzijā ir konstatēts, ka bērna piedzimšanas pabalsts ir noteikts lielākajā daļā pašvaldību.
42. Revīzijā ir arī konstatēts, ka, lai gan Kandavas novada pašvaldība saistošajos noteikumos⁷¹ apbedīšanas pabalstu ir noteikusi kā sociālās palīdzības pabalstu, pēc savas būtības tas neatbilst likumā⁷² noteiktajām sociālās palīdzības pabalstu pazīmēm – *naudas vai mantiskais pabalsts, kura piešķiršana balstās uz materiālo resursu novērtēšanu ģimenēm (personām), kurām trūkst līdzekļu pamatvajadzību (ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe un obligātā izglītība) apmierināšanai*, bet ir pašvaldības brīvā iniciatīva sniegt atbalstu pašvaldības iedzīvotājiem noteiktās dzīves situācijās. Turklāt atbilstoši saistošajiem noteikumiem⁷³ pabalsts ir paredzēts arī pašvaldības teritorijā atrastu mirušu neidentificētu personu apbedīšanai un tiek izmaksāts apbedīšanas uzņēmumiem.

Secinājumi

43. Kandavas novada pašvaldība, saistošajos noteikumos⁷⁴ attiecinot deklarēšanās laika ierobežojumu uz ģimenes (personas) tiesībām saņemt pabalstu veselības uzlabošanai, pabalstu pirts apmeklējumam un bērna piedzimšanas pabalstu, nav nodrošinājusi vienotu attieksmi sociālā atbalsta saņemšanai pret tām ģimenēm, kuras ir mainījušas

⁶⁷ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.7.1.apakšpunkts (ar 30.10.2013. grozījumiem, kas ir spēkā no 2013.gada novembra).

⁶⁸ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2. un 2.3.apakšpunkts, 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.1.1. un 2.2.1.apakšpunkts un 29.12.2011. saistošo noteikumu Nr.19 „Par vienreizēja pabalsta piešķiršanu ģimenei sakarā ar bērna piedzimšanu” 3.punkts (ar 27.12.2013. grozījumiem, kas ir spēkā no 2014.gada janvāra).

⁶⁹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.1.1. un 2.2.1.apakšpunkts.

⁷⁰ Kandavas novada domes 29.12.2011. saistošo noteikumu Nr.19 „Par vienreizēja pabalsta piešķiršanu ģimenei sakarā ar bērna piedzimšanu” 3.punkts (ar 27.12.2013. grozījumiem, kas ir spēkā no 2014.gada janvāra).

⁷¹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.1.2.apakšpunkts.

⁷² Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 17.punkts un 32.pants.

⁷³ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.1.apakšpunkts.

⁷⁴ Kandavas novada domes 29.12.2011. saistošo noteikumu Nr.19 „Par vienreizēja pabalsta piešķiršanu ģimenei sakarā ar bērna piedzimšanu” 3.punkts un Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.1.1. un 2.2.1.apakšpunkts.

dzīvesvietu no citas pašvaldības. Turklāt pastāv risks, ka minētais ierobežojums attiecībā uz bērna piedzimšanas pabalstu neveicina arī ģimeņu (personu) interesi deklarēt dzīvesvietu atbilstoši faktiskajai dzīvesvietai, jo bērna piedzimšanas pabalsts tiek piešķirts lielākajā daļā pašvaldību.

44. Kandavas novada pašvaldība, saistošajos noteikumos⁷⁵ apbedīšanas pabalstu nosakot kā sociālās palīdzības pabalstu, nav ievērojusi to, ka minētais pabalsts neatbilst likumā⁷⁶ noteiktajām sociālās palīdzības pabalsta pazīmēm, tā nenodrošinot arī pareizu pabalsta klasifikāciju atbilstoši tā būtībai.

Ieteikumi

45. Lai nodrošinātu vienotu attieksmi sociālā atbalsta saņemšanai arī pret tām ģimenēm, kurās dzimuši bērni, bet ģimenes laikā līdz bērna piedzimšanai ir mainījušas deklarēto dzīvesvietu, kā arī pret pensionāriem un personām ar invaliditāti, kuras ir mainījušas deklarēto dzīvesvietu, Kandavas novada pašvaldībai izvērtēt iespēju izdarīt grozījumus saistošajos noteikumos⁷⁷, svītrojot ierobežojumu attiecībā uz deklarēšanas ilgumu pabalsta bērna piedzimšanas gadījumā, pabalsta veselības uzlabošanai un pabalsta pirts apmeklējumam saņemšanai.
46. Lai nodrošinātu, ka saistošajos noteikumos⁷⁸ pašvaldības noteiktie pabalsti tiek klasificēti atbilstoši to būtībai, Kandavas novada pašvaldībai izvērtēt iespēju izdarīt grozījumus saistošajos noteikumos⁷⁹, tās noteikto apbedīšanas pabalstu klasificējot atbilstoši pabalsta piešķiršanas būtībai.

Saistošo noteikumu spēkā stāšanās

Konstatējums

47. Likums „Par pašvaldībām”⁸⁰ paredz, ka pašvaldības dome pieņem saistošos noteikumus un publicē tos vietējā laikrakstā vai bezmaksas izdevumā kopā ar paskaidrojuma rakstu. Saistošie noteikumi stājas spēkā nākamajā dienā pēc to publicēšanas laikrakstā vai bezmaksas izdevumā, ja tajos nav noteikts vēlāks spēkā stāšanās laiks. Pēc saistošo noteikumu stāšanās spēkā tos publicē arī pašvaldības mājaslapā.
48. Revīzijā ir konstatēts, ka, lai gan Kandavas novada pašvaldībā saistošie noteikumi un to grozījumi tiek publicēti Kandavas novada domes ikmēneša informatīvajā izdevumā „Kandavas Novada Vēstnesis”, tomēr saistošo noteikumu spēkā stāšanās datumu nav iespējams noteikt, jo informatīvajā izdevumā nav norādīts precīzs tā izdošanas datums. Arī Kandavas novada pašvaldības mājaslapā saistošo noteikumu spēkā stāšanās datums nav norādīts.
49. Kandavas novada dome revīzijā nevarēja iesniegt informāciju par Kandavas novada domes saistošo noteikumu spēkā stāšanās datumu.

---

⁷⁵ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.1.apakšpunkts.

⁷⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 17.punkts un 32.pants.

⁷⁷ Kandavas novada domes 29.12.2011. saistošie noteikumi Nr.19 „Par vienreizēja pabalsta piešķiršanu ģimenei sakarā ar bērna piedzimšanu” un Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem”.

⁷⁸ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” un Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem”.

⁷⁹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” un Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem”.

⁸⁰ Likuma „Par pašvaldībām” 41.panta pirmās daļas 1.punkts un 45.panta piektā, sestā un septītā daļa.

50. Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likumā⁸¹ noteiktajam valsts pārvaldes principam, kas ir saistošs arī pašvaldībām, valsts pārvaldes pienākums ir informēt sabiedrību par savu darbību. Tas attiecas it īpaši uz to sabiedrības daļu un tām privātpersonām, kuru tiesības vai tiesiskās intereses īstenotā vai plānotā darbība skar vai var skart.

Secinājums

51. Kandavas novada domes rīcība, nenodrošinot informācijas sniegšanu par Kandavas novada pašvaldības saistošo noteikumu un to grozījumu spēkā stāšanās datumu, neatbilst likumā⁸² nostiprinātajam valsts pārvaldes principam, kas ietver pienākumu informēt arī par precīzu tiesiskā regulējuma, kas skar sabiedrības intereses, maiņu.

Ieteikums

52. Kandavas novada domei nodrošināt informācijas sniegšanu par Kandavas novada pašvaldības saistošo noteikumu un to grozījumu spēkā stāšanās datumu likumā⁸³ noteiktajā kārtībā.

Sociālās palīdzības administrēšanas process

Konstatējumi

53. Revīzijā ir konstatēts, ka, lai nodrošinātu sociālās palīdzības klientu uzskaiti un sociālās palīdzības procesa administrēšanu, Kandavas novada pašvaldības Sociālais dienests izmanto SIA „Datorikas institūts DIVI” (vienotais reģ.Nr.40003249896) izstrādāto GVS, kas tiek izmantota tikai Kandavas novada pašvaldībā.
54. GVS galvenās funkcijas ietver datu uzkrāšanu par māsaimniecībām un māsaimniecību sastāvā esošajām personām, saņemtajiem personu iesniegumiem, pieņemtajiem lēmumiem un izsniegtajām izziņām (par trūcīgas ģimenes (personas) statusa piešķiršanu, pabalsta vai pakalpojuma piešķiršanu u.c.), piešķirtajiem pabalstiem un pabalstu summām, kā arī nodrošina piešķirto pabalstu izmaksu sarakstu un noteiktas formas pārskatu sagatavošanu.
55. GVS nenodrošina:
- 55.1. automātisku datu saņemšanu no valsts informācijas sistēmām un reģistriem, kas nepieciešami ģimeņu (personu) ienākumu un materiālā stāvokļa izvērtēšanai, kā arī klientu iztikas līdzekļu deklarāciju veidošanu un uzskaiti, pašvaldības pabalstu aprēķinu, noslēgto vienošanos par līdzdarbību un noteikto līdzdarbības pienākumu uzskaiti;
- 55.2. datu nodošanu citām pašvaldībā izmantotajām lietojumprogrammām, piemēram, Nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas sistēmai (NINO) par piešķirto trūcīgas ģimenes (personas) statusu, kas ir nepieciešami nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanai. Lai persona, kurai ir piešķirts trūcīgas ģimenes (personas) statuss, saņemtu likumā⁸⁴ noteikto nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu 90% apmērā, tai ir jāvērsas novada Domē personīgi, uzrādot trūcīgas ģimenes (personas) izziņu. Kandavas novadā 2013.gadā nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu ir saņēmušas tikai 15 personas, kurām ir piešķirts trūcīgas ģimenes (personas) statuss, lai gan 2013.gadā Kandavas novadā 68 personām, kurām ir bijis spēkā vai ir piešķirts trūcīgas ģimenes (personas) statuss, piederēja nekustamais īpašums;

⁸¹ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta septītā daļa.

⁸² Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta septītā daļa.

⁸³ Likuma „Par pašvaldībām” 41.panta pirmās daļas 1.punkts un 45.pants.

⁸⁴ Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta 1.¹ daļa.

- 55.3. iespēju automātiski sagatavot Labklājības ministrijā iesniedzamos valsts statistikas pārskatus.
56. Lai iegūtu informāciju no citām valsts informācijas sistēmām un reģistriem, kas ir nepieciešami ģimeņu (personu) ienākumu un materiālā stāvokļa izvērtēšanai, Sociālais dienests izmanto SIA „ZZ Dats” (vienotais reģ.Nr.40003278467) izstrādāto SOPA, kuru lieto 117 pašvaldības un kas Kandavas novada pašvaldībai ir pieejama kopš 2009.gada⁸⁵, jo SOPA nodrošina datu saņemšanu no turpmāk minētajām valsts informācijas sistēmām un reģistriem:
- 56.1. automātiski tiek nodrošināta datu saņemšana no Uzturlīdzekļu garantiju fonda iesniedzēju un parādnieku reģistra, kā arī no Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas par attiecīgās pašvaldības teritorijā esošajiem nekustamajiem īpašumiem;
- 56.2. pamatojoties uz noslēgtajiem līgumiem, tiek nodrošināta datu saņemšana no sešām valsts informācijas sistēmām vai reģistriem⁸⁶.
57. Lai gan SOPA nodrošina arī klientu ienākumu un materiālās situācijas izvērtēšanai nepieciešamo datu uzkrāšanu, klientu iztikas līdzekļu deklarāciju veidošanu un uzskaiti, pašvaldības pabalstu aprēķinu, noslēgto vienošanos par līdzdarbību un noteikto līdzdarbības pienākumu uzskaiti, valsts statistiskas pārskatu sagatavošanu, kā arī citām pašvaldības izmantotajām lietojumprogrammām nepieciešamo datu nodošanu, minēto funkciju izpildē Sociālais dienests to neizmanto.
58. Lai nodrošinātu valsts statistikas pārskatu sagatavošanu, Sociālajā dienestā klientiem piešķirto trūcīgas ģimenes (personas) statusu uzskaitē manuāli tiek veikta arī *Excel* formātā izveidotā reģistrā.
59. Revīzijā ir arī konstatēts, ka Sociālais dienests GVS nav nodrošinājis piešķirto pabalstu uzskaiti pa to veidiem, jo GVS pabalstu uzskaitē tiek lietoti tikai četri pabalstu nosaukumi: *GMI*, *dzīvokļa pabalsts*, *apbedīšanas pabalsts* un *pabalsts ārkārtējiem gadījumiem*, turklāt netiek ievērota konsekvence pabalstu uzskaitē, jo brīvpusdienas izglītības audzēkņiem, pabalsti krīzes situācijā, sociālās garantijas bārenim vai bez vecāku gādības palikušam bērnam, kuram beigusies ārpusģimenes aprūpe, un pabalsti audžuģimenē ievietota bērna uzturam un pabalsti apģērba un mīkstā inventāra iegādei tiek uzskaitīti gan kā *GMI*, gan kā *pabalsts ārkārtējiem gadījumiem*.

---

⁸⁵ Starp SIA „ZZ Dats” un Kandavas novada domi 27.10.2008. noslēgtais līgums Nr.34 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-2009”, 02.11.2009. noslēgtais līgums „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-Novads-1010”, 26.10.2010. noslēgtais līgums Nr.2010-11/588 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-Novads-2011”, 14.10.2011. noslēgtais līgums Nr.2011-2012/40 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-Novads-2012”, 08.11.2012. noslēgtais līgums Nr.2012/137 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-Novads-2013” un 20.11.2013. noslēgtais līgums Nr.2013/268 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums”.

⁸⁶ Tiesu administrācijas uzturētā Valsts vienotā datorizētā zemesgrāmata (no 08.10.2013.), Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes uzturētais Iedzīvotāju reģistrs, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras uzturētā Sociālās apdrošināšanas informācijas sistēma (no 2013.gada oktobra), Valsts akciju sabiedrības „Ceļu satiksmes drošības direkcija” uzturētais Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrs, Nodarbinātības valsts aģentūras uzturētā Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakancu informācijas sistēma un Uzņēmumu reģistra informācijas sistēma (no 08.03.2013.).

60. Revīzijā ir konstatēts, ka katru gadu Kandavas dome ar SIA „ZZ Dats” slēdz līgumu⁸⁷ par lietojumprogrammu⁸⁸ uzturēšanu un datu izmitināšanu. Pakalpojumu kopējās izmaksas par 2014.gadu ir 2066,01 EUR, par 2013.gadu – 1721,68 EUR, par 2012.gadu – 1355,73 EUR, par 2011.gadu – 1280,59 EUR, par 2010.gadu – 1280,59 EUR un par 2009.gadu – 705,18 EUR. No minētajām izmaksām nav iespējams nodalīt tās izmaksas, kas ir saistītas tikai ar SOPA uzturēšanu.
61. Lai gan revīzijā ir konstatēts, ka Kandavas novada pašvaldībai nav jāmaksā par GVS uzturēšanu, tomēr gadījumos, kad nepieciešamas GVS izmaiņas vai uzlabojumi, SIA „Datorikas institūts DIVI” nodrošina izmaiņu veikšanu atbilstoši Sociālā dienesta pieprasījumam. Saskaņā ar Sociālā dienesta sniegto informāciju par GVS uzlabojumiem 2013.gadā ir veikta samaksa 344,34 EUR apmērā un 2014.gadā 479,16 EUR apmērā.
62. Likums⁸⁹ no 01.01.2015. paredz tiesības maznodrošinātām un trūcīgām ģimenēm (personām) saņemt elektroenerģijas pakalpojumu par samazinātu cenu, kura nodrošināšanai pašvaldībām elektroenerģijas tirgotājiem būs jāiesniedz dati par ģimenēm (personām), kurām ir piešķirts maznodrošinātas vai trūcīgas ģimenes (personas) statuss.
63. Saskaņā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas veiktajiem aprēķiniem, lai nodrošinātu datu nodošanu elektroenerģijas tirgotājiem, SOPA pielāgošanai ir nepieciešami valsts budžeta līdzekļi 54 435,76 EUR apmērā vai vidēji 465,26 EUR uz pašvaldību, bet GVS pielāgošanai – 16 262,40 EUR. Lai turpmāk nodrošinātu SOPA datu nodošanas uzturēšanu, katru gadu būs nepieciešami 11 906,40 EUR (vai 101,76 EUR uz pašvaldību), bet GVS datu nodošanas uzturēšanai – 2016 EUR⁹⁰.

Secinājumi

64. Kandavas novada pašvaldības Sociālā dienesta izmantotās GVS funkcionalitāte nespēj nodrošināt sociālās palīdzības administrēšanā nepieciešamo informatīvo atbalstu, jo tā nenodrošina:
  - 64.1. automātisku informācijas apmaiņu ar valsts informācijas sistēmām un reģistriem, tā atvieglojot ne tikai administrēšanas procesu, bet arī novēršot risku, ka trūcīgas ģimenes (personas) statuss un/vai arī sociālās palīdzības pabalsti tiek piešķirti prettiesiski;
  - 64.2. iespēju definēt regulāras datu pārbaudes, kas, mainoties ģimenes (personas) situācijai, paziņojuma veidā informē, piemēram, par deklarētās dzīvesvietas maiņu;
  - 64.3. datu nodošanu citām pašvaldībā izmantotajām lietojumprogrammām, piemēram, NINO par piešķirto trūcīgas ģimenes (personas) statusu, kas ir nepieciešams

⁸⁷ Starp SIA „ZZ Dats” un Kandavas novada domi 27.10.2008. noslēgtais līgums Nr.34 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-2009”, 02.11.2009. noslēgtais līgums „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-Novads-1010”, 26.10.2010. noslēgtais līgums Nr.2010-11/588 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-Novads-2011”, 14.10.2011. noslēgtais līgums Nr.2011-2012/40 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-Novads-2012”, 08.11.2012. noslēgtais līgums Nr.2012/137 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums U-Novads-2013” un 20.11.2013. noslēgtais līgums Nr.2013/268 „ZZ Dats pašvaldību programmatūras uzturēšanas un datu izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas līgums”.

⁸⁸ Nekustamā īpašuma nodokļa administrēšana (NINO), Iedzīvotāju dzīvesvietas deklarēšana (PERS), Dzimsarakstu datu uzskaitē (DZIMTS), Sociālā palīdzība (SOPA), no 2009.gada arī Pašvaldības nekustamo īpašumu iznomāšana (NOMA).

⁸⁹ 18.09.2014. likums „Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā”.

⁹⁰ Ministru kabinetā 20.05.2014. atbalstītā likumprojekta „Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā” anotācija.

nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanai, tā neievērojot labas pārvaldības principus pašvaldībā un nenodrošinot arī iespēju visām personām, kurām piešķirts trūcīgas personas statuss, saņemt likumā⁹¹ noteikto nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu 90% apmērā;

- 64.4. iespēju automātiski sagatavot Labklājības ministrijā iesniedzamos valsts statistikas pārskatus, tā neefektīvi izmantojot administratīvos resursus pārskatu manuālai sagatavošanai.
65. Kandavas novada pašvaldības Sociālais dienests, sociālās palīdzības administrēšanai vienlaikus izmantojot divas informācijas sistēmas, nav nodrošinājis vienotu un caurskatāmi administrējamu sociālās palīdzības sniegšanas procesu, tā nelietderīgi un neefektīvi izmantojot ne tikai SOPA un GVS uzturēšanai izlietos pašvaldības budžeta līdzekļus, bet arī pašvaldības administratīvos resursus. Turklāt pastāv risks, ka GVS izmantošana sociālās palīdzības administrēšanai prasīs lielākus līdzekļus sistēmas pilnveidošanai arī nākotnē, ja, mainoties normatīvajam regulējumam, būs nepieciešama tās pilnveidošana.

Ieteikums

66. Lai nodrošinātu efektīvu pašvaldības administratīvo resursu izmantošanu, kā arī lai novērstu pašvaldības budžeta līdzekļu nelietderīgu un neefektīvu izmantošanu, Kandavas novada pašvaldībai izvērtēt iespēju sociālās palīdzības administrēšanai izmantot SOPA funkcionalitāti.

Piešķirto statusu un pabalstu tiesiskums

Konstatējumi

67. Lai pārliecinātos par faktiski sniegto sociālo palīdzību, revīzijā ir pieprasīti dati⁹² par laiku no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. Kandavas novada domes Sociālā dienesta GVS reģistrētajām māsaimniecībām un visām personām, kas ir iekļautas māsaimniecības sastāvā, par *ģimeņu notikumiem* (trūcīgas ģimenes (personas) statusa piešķiršana, lēmuma pieņemšana, iesnieguma saņemšana u.c.) un piešķirtajiem pabalstiem.
68. 17.06.2014., pamatojoties uz Kandava novada pašvaldības sniegto apliecinājumu un piekrišanu datu iesniegšanai, Sociālais dienests iesniedza⁹³ Valsts kontrolē GVS datus par 981 māsaimniecību, kurās kopā ir uzskaitītas 2875 personas.
69. Lai pārliecinātos, vai Kandavas novada pašvaldībā sociālai palīdzībai paredzētie budžeta līdzekļi tiek izmantoti tiesiski, revīzijā izlases veidā ir veiktas pārbaudes, noskaidrojot:
- 69.1. vai ģimenes (personas) bija tiesīgas iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu un vai tas ir piešķirts atbilstoši Ministru kabineta⁹⁴ un pašvaldības saistošajiem noteikumiem⁹⁵;
- 69.2. vai ģimenes (personas) bija tiesīgas saņemt tām piešķirtos sociālos pabalstus un citus pašvaldības piešķirtos tiesiskos labumus (nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus);

⁹¹ Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta 1.¹ daļa.

⁹² Valsts kontroles 03.06.2014. vēstule Nr.9-2.3.1/515 „Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-4/2014”.

⁹³ Kandavas novada domes pašvaldības aģentūras „Kandavas novada sociālais dienests” 17.06.2014. datu nodošanas akts.

⁹⁴ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”.

⁹⁵ Kandavas novada domes 28.04.2011. saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

- 69.3. vai, piešķirot dzīvokļa pabalstu, pašvaldība nodrošina kontroli pār piešķirtā pabalsta izlietošanu atbilstoši piešķiršanas mērķim.
70. Pārbaudēm tika atlasītas 55 ģimeņu (personu) lietas no GVS reģistrētās 981 ģimenes, kurām laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. bija spēkā vai ir piešķirts trūcīgas ģimenes (personas) statuss un/vai tās ir saņēmušas pašvaldības sniegto sociālo pabalstu.

Trūcīgas ģimenes (personas) statuss

Konstatējumi

71. Ministru kabineta noteikumi⁹⁶ paredz, ka ģimene (persona) atzīstama par trūcīgu, ja tās ienākumi katram ģimenes loceklim pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz 128,06 EUR un ja:
- 71.1. tai nepieder naudas līdzekļu uzkrājumi, vērtspapīri vai īpašums, izņemot:
    - 71.1.1. nekustamais īpašums vai tā daļa, kur savu dzīvesvietu deklarējis un dzīvo iesniedzējs un pārējās personas, kurām ir kopīga saimniecība ar iesniedzēju;
    - 71.1.2. bērna nekustamais īpašums un naudas līdzekļu uzkrājumi kredītiestādēs, ja nav bāriņtiesas atļaujas ar tiem rīkoties;
    - 71.1.3. dzīvokļa vai mājas iekārta, apģērbs, sadzīves priekšmeti, bērnu piederumi, kā arī cita manta un priekšmeti, kas pieder iesniedzējam un pārējām personām, kurām ir kopīga saimniecība ar iesniedzēju, un uz kuru nevar vērst piedziņu pēc izpildu dokumentiem saskaņā ar Civilprocesa likuma 1.pielikumu, izņemot minētā pielikuma 3.punktā norādītos naudas līdzekļus;
    - 71.1.4. pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktais kustamais un nekustamais īpašums;
    - 71.1.5. kapitāla daļas un akcijas, ja maksātnespējas procesa dēļ vai atbilstoši citu kompetentu institūciju nolēmumam īpašniekam nav iespēju rīkoties ar šo īpašumu;
  - 71.2. tā nav noslēgusi uztura līgumu;
  - 71.3. tā nesaņem ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas sniegtos pakalpojumus vai tā neatrodas ieslodzījumā;
  - 71.4. persona darbspējas vecumā, kura nestrādā (nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu”), ir reģistrējusies Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieks, izņemot, ja persona ir⁹⁷:
    - 71.4.1. invaliditātes pensijas, vecuma pensijas vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmēja;
    - 71.4.2. sieviete grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma laikā, viens no bērna vecākiem vai cita persona bērna kopšanas periodā;
    - 71.4.3. viens no bērna invalīda vecākiem, ja bērns nesaņem piemērotus aprūpes pakalpojumus;

⁹⁶ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 2. un 19.punkts.

⁹⁷ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 37.panta pirmā daļa.

- 71.4.4. persona vecumā no 15 gadiem, kura iegūst izglītību klātienē vispārējās vidējās vai profesionālās vidējās izglītības iestādē vai ir pilna laika studējošais augstskolā.
72. Kandavas novada pašvaldība ir izmantojusi Ministru kabineta noteikumos⁹⁸ paredzētās tiesības noteikt papildu īpašumu, kas ģimenei (personai) var piederēt trūcīgas ģimenes (personas) statusa saņemšanai, saistošajos noteikumos⁹⁹ paredzot, ka par īpašumu netiek uzskatīts(-a):
- 72.1. nekustamais īpašums vai tā daļa, kurai saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem¹⁰⁰ par nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājumu klasifikāciju ir noteikts lietošanas tiesību apgrūtinājums un tas ir reģistrēts zemesgrāmatā;
  - 72.2. zeme un/vai mežs, kura kadastrālā vērtība 2013.gadā nepārsniedza 2134,31 EUR, bet 2014.gadā – 2135 EUR;
  - 72.3. ēkas, kuras netiek klasificētas kā dzīvojamās ēkas, kurās nav dzīvojamo telpu (pastāvīgai vai sezonas rakstura dzīvošanai) un kuras ir funkcionāli piederīgas dzīvojamajai ēkai (pirts, klēts, nojume, siltumnīca, ēka dārza inventāra, materiālu un sadzīves priekšmetu glabāšanai u.tml.);
  - 72.4. viena vieglā automašīna ar derīgu tehnisko apskati, kas ir vecāka par astoņiem gadiem;
  - 72.5. īpašumā esošās apdzīvojamās platības, kurās dzīvo pirmās un otrās pakāpes (šķiras) radinieki;
  - 72.6. autotransports un lauksaimniecības tehnika, kas ir vecāka par 10 gadiem, kam nav derīgas tehniskās apskates un netiek izmantota komercdarbībai.
73. Lai ģimenei (personai) piešķirtu trūcīgas ģimenes (personas) statusu, tai ir jāiesniedz pašvaldības sociālajā dienestā Ministru kabineta noteikumu¹⁰¹ pielikumā norādītā iztikas līdzekļu deklarācija, kurā persona norāda informāciju gan par ģimenes (personas) materiālo stāvokli, gan arī par ģimenes (personas) ienākumiem:
- 73.1. par pēdējiem pilniem trim kalendāra mēnešiem¹⁰²:
    - 73.1.1. par ienākumiem no algota darba;
    - 73.1.2. par saņemtiem valsts sociālās apdrošināšanas pabalstiem, atlīdzībām un pensiju (ieskaitot piemaksu pie pensijas), valsts sociāliem pabalstiem, stipendijām, kompensācijām, uzturētājiem;
    - 73.1.3. par atsevišķi dzīvojoša laulātā vai bērna vecāka sniegto materiālo atbalstu;
    - 73.1.4. par citiem ienākumiem;

⁹⁸ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 19.4.apakšpunkts.

⁹⁹ Kandavas novada domes 28.04.2011. saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

¹⁰⁰ Ministru kabineta 22.12.2009. noteikumi Nr.1602 „Noteikumi par nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājumu klasifikāciju” (spēkā līdz 13.02.2014.) un 04.02.2014. noteikumi Nr.61 „Noteikumi par Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas izveidi un uzturēšanu un apgrūtināto teritoriju un nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājumu klasifikatoru” (spēkā no 14.02.2014.).

¹⁰¹ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 5.punkts un 1.pielikums.

¹⁰² Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 13.1.apakšpunkts.

- 73.2. par ienākumiem no nekustamā īpašuma un kustamā īpašuma pārdošanas, kas gūti pēdējo 12 kalendāra mēnešu laikā pirms iesnieguma iesniegšanas. Deklarācijā norādāmo vidējo ienākumu apmēru mēnesī aprēķina, ņemot vērā periodu no darījuma brīža līdz iesnieguma iesniegšanai pašvaldības sociālajā dienestā, izņemot summu, kas izlietota vienīgās dzīvesvietas nodrošināšanai¹⁰³;
- 73.3. par ieņēmumiem no saimnieciskās vai profesionālās darbības, kā arī subsīdijām lauksaimniecībai un lauku attīstībai par pēdējiem trim kalendāra mēnešiem vai par laikposmu no iepriekšējā gada 1.janvāra līdz 31.decembrim. Deklarācijā norādāmo vidējo ienākumu apmēru mēnesī aprēķina, ņemot vērā ieņēmumu periodu¹⁰⁴.
74. Deklarācijā sniegtās ziņas pašvaldības sociālais dienests pārbauda, izmantojot pašvaldības un valsts datu reģistros pieejamās ziņas par ģimeni (personu) vai pieprasot ziņas no valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī privātpersonām, ja nepieciešams, pieprasot arī ziņas apliecinošus dokumentus un apsekojot ģimeni (personu) dzīvesvietā¹⁰⁵.
75. Revīzijā iztikas līdzekļu deklarācija un cita personu lietās esošā informācija, kas ir izmantota lēmuma pieņemšanai par ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas ģimenes (personas) statusam, ir salīdzināta ar valsts datu reģistros uzkrāto informāciju, tā pārliecinoties par ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas ģimenes (personas) statusam pēc pieciem kritērijiem¹⁰⁶. Par ģimenes (personas) atbilstību pārējiem Ministru kabineta noteikumos¹⁰⁷ norādītajiem kritērijiem pārliecība gūta, pamatojoties uz lietā esošo informāciju.
76. Apkopojot pārbaužu rezultātus, ir konstatēts, ka no izlasē iekļautajām 55 ģimenēm (153 personas) laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. trūcīgas ģimenes (personas) statuss ir piešķirts 52 ģimenēm (149 personām), no tām:
- 76.1. 19 ģimenēm (51 personai) trūcīgas ģimenes (personas) statuss ir piešķirts, ievērojot Ministru kabineta noteikumos¹⁰⁸ un pašvaldības saistošajos noteikumos¹⁰⁹ paredzētās prasības trūcīgas ģimenes (personas) statusa piešķiršanai;
- 76.2. 33 ģimenēm (98 personām) nebija tiesību iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu, jo:

¹⁰³ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 13.2.apakšpunkts.

¹⁰⁴ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 13.1.punkts.

¹⁰⁵ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 7.punkts.

¹⁰⁶ Ģimenes (personas) ienākumu līmenis (ienākumi no darba algas, no nekustamā īpašuma, transportlīdzekļu un metāllūžņu pārdošanas, no saimnieciskās un profesionālās darbības un no Lauku atbalsta dienesta saņemtās subsīdijas), piederošās kapitāla daļas un akcijas, nekustamie īpašumi un transportlīdzekļi, noslēgtie uztura līgumi, atrašanās ielodzījumā, darbspējīgai personai reģistrācija Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbniekam.

¹⁰⁷ Naudas līdzekļu uzkrājumi un vērtspapīri, parādsaistības un izsniegtie aizdevumi, saņemtie ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās institūcijas pakalpojumi.

¹⁰⁸ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”.

¹⁰⁹ Kandavas novada domes 28.04.2011 saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

- 76.2.1. četrām ģimenēm (14 personām) piederēja kapitāla daļas uzņēmumos, kas neatbilst Ministru kabineta noteikumos¹¹⁰ norādītajām pazīmēm;
- 76.2.2. vienai ģimenei (sešām personām) piederēja kapitāla daļas uzņēmumos, kas neatbilst Ministru kabineta noteikumos¹¹¹ norādītajām pazīmēm, tās ienākumu līmenis pārsniedz trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni, jo nav ņemti vērā ģimenes (personas) ienākumi no nekustamā īpašuma atsavināšanas, kā arī tai piederēja četri automobiļi, kas neatbilst saistošajos noteikumos norādītajām pazīmēm¹¹²;
- 76.2.3. vienai ģimenei (trīs personām) piederēja kapitāla daļas uzņēmumos, kas neatbilst Ministru kabineta noteikumos¹¹³ norādītajām pazīmēm, kā arī ģimenes īpašumā bija papildu nekustamais īpašums, kas neatbilst saistošajos noteikumos norādītajām pazīmēm¹¹⁴;
- 76.2.4. vienai ģimenei (divām personām) ienākumu līmenis pārsniedz trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni, jo nav ņemti vērā ienākumi no algota darba, kā arī tai piederēja nekustamie īpašumi, kas neatbilst saistošajos noteikumos norādītajām pazīmēm¹¹⁵;
- 76.2.5. vienai ģimenei (piecām personām) piederēja traktortehnika, kas neatbilst saistošajos noteikumos norādītajām pazīmēm¹¹⁶;
- 76.2.6. piecām ģimenēm (17 personām) ienākumu līmenis pārsniedza trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni, jo nav ņemti vērā ienākumi no nekustamā īpašuma pārdošanas, no tām divām ģimenēm piederēja arī traktortehnika un/vai automašīna vai nekustamais īpašums, kas neatbilst saistošajos noteikumos norādītajām pazīmēm¹¹⁷, kā arī nav ņemti vērā ienākumi no algota darba un/vai saimnieciskās darbības;
- 76.2.7. 19 ģimenēm (50 personām) ienākumu līmenis pārsniedza trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni, jo nav ņemti vērā ienākumi no algota darba vai saimnieciskās darbības un/vai metāllūžņu pārdošanas, no tām divām ģimenēm piederēja traktortehnika un/vai automašīna, kas neatbilst saistošajos noteikumos norādītajām pazīmēm;
- 76.2.8. viena persona kā uztura ņēmējs bija noslēgusi uztura līgumu un personas ienākumi pārsniedza trūcīgas ģimenes (personas) ienākumu līmeni, jo nav ņemti vērā ienākumi no algota darba un īpašuma atsavināšanas.

¹¹⁰ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 19.5.apakšpunkts.

¹¹¹ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 19.5.apakšpunkts.

¹¹² Kandavas novada domes 28.04.2011. saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

¹¹³ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 19.5.apakšpunkts.

¹¹⁴ Kandavas novada domes 28.04.2011. saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

¹¹⁵ Kandavas novada domes 28.04.2011. saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

¹¹⁶ Kandavas novada domes 28.04.2011. saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

¹¹⁷ Kandavas novada domes 28.04.2011. saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

77. Revidentu vērtējumā minētās kļūdas ir radušās šādu iemeslu dēļ:
- 77.1. Sociālais dienests par ģimenes (personas) ienākumiem un materiālo stāvokli nav pārliecinājies SOPA pieejamajās valsts informācijas sistēmās un reģistros;
  - 77.2. Sociālais dienests ir ieguvis informāciju par ģimenes (personas) ienākumiem un materiālo stāvokli, taču to nav ņēmis vērā, nedokumentējot iemeslus, kāpēc minētā informācija nav ņemta vērā;
  - 77.3. Sociālais dienests nav pārbaudījis, vai ģimene (persona) nav guvusi ieņēmumus:
    - 77.3.1. no saimnieciskās darbības. Tā kā informācija par Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētajiem saimnieciskās darbības veicējiem ir publiski pieejama, Sociālajam dienestam, atsaucoties uz to, bija iespējams pieprasīt, lai ģimene (persona) iesniedz informāciju par ģimenes (personas) ienākumiem no saimnieciskās darbības¹¹⁸;
    - 77.3.2. no metāllūžņu pārdošanas, ko bija iespējams pārbaudīt, pieprasot informāciju no Valsts ieņēmumu dienesta, kuram ir pieejama informācija par visām personām, kuras ir guvušas ieņēmumus no metāllūžņu pārdošanas;
    - 77.3.3. no nekustamā īpašuma pārdošanas, par ko bija iespējams pārliecināties SOPA pieejamajā Valsts vienotajā datorizētajā zemesgrāmatā, pārbaudot, vai ģimenei (personai) 12 mēnešus pirms trūcīgas ģimenes (personas) statusa piešķiršanas nav piederējis nekustamais īpašums, kuru ģimene ir atsavinājusi, tā gūstot ieņēmumus no nekustamā īpašuma pārdošanas.
78. Revīzijā, apkopojot informāciju par visām ģimenēm (personām), kurām nebija tiesību iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu, piemērotajiem nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, ir konstatēts, ka atvieglojumi ir piemēroti vienai ģimenei par kopējo summu 21,68 EUR.

GMI pabalsts

Konstatējumi

79. Saskaņā ar likumu¹¹⁹ GMI pabalsts ir naudas un/vai mantiskais pabalsts, ko piešķir ģimenēm vai atsevišķi dzīvojošām personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ negūst pietiekamus ienākumus un kuras atzītas par trūcīgām. Šis pabalsts nodrošina katram ģimenes loceklim garantēto minimālo ienākumu līmeni.
80. GMI pabalsta apmēru aprēķina kā starpību starp Ministru kabineta vai pašvaldības noteikto GMI līmeni katram ģimenes loceklim un trūcīgas ģimenes (personas) kopējiem ienākumiem¹²⁰, ienākumus vērtējot atbilstoši normatīvajiem aktiem¹²¹ par ģimenes (personas) atzīšanu par trūcīgu.
81. Ministru kabineta noteikumi¹²² paredz:
- 81.1. no 01.01.2013. GMI līmenis personai ir 49,80 EUR;

¹¹⁸ Valsts ieņēmumu dienesta izziņa vai arī Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāls.

¹¹⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 10.punkts.

¹²⁰ Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumu Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību” 4.punkts.

¹²¹ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 2.un 19.punkts.

¹²² Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumu Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” 2. un 3.punkts.

- 81.2. pašvaldības dome ir tiesīga noteikt citu garantēto ienākumu līmeni dažādām iedzīvotāju grupām (piemēram, bērniem, vecuma un invaliditātes pensiju saņēmējiem), kas nav zemāks par Ministru kabineta noteikumos¹²³ paredzēto (49,80 EUR) un nepārsniedz normatīvajos aktos par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu noteikto ienākumu līmeni (128,06 EUR).
82. Pašvaldības saistošajos noteikumos var noteikt arī piemaksu GMI līmeņa apmērā vai lielākā apmērā pabalsta saņēmējiem, kuriem visi apgādājamie ir nepilngadīgi¹²⁴.
83. Revīzijā ir konstatēts, ka Kandavas novada pašvaldība nav izmantojusi Ministru kabineta noteikumos¹²⁵ paredzētās tiesības noteikt citu GMI līmeni vai arī piemaksu pie GMI pabalsta.
84. Revīzijā, pārbaudot, vai izlasē iekļautās ģimenes (personas) bija tiesīgas saņemt tām piešķirto GMI pabalstu, ir konstatēts, ka no 52 ģimenēm (149 personām), kurām laikā no 01.03.2013. līdz 30.04.2014. bija spēkā vai ir piešķirts trūcīgas ģimenes (personas) statusu, GMI pabalsts ir piešķirts un izmaksāts četrām ģimenēm (deviņām personām), no tām:
- 84.1. trīs ģimenēm (septiņām personām) GMI pabalsts ir piešķirts atbilstoši Ministru kabineta noteikumos¹²⁶ un pašvaldības saistošajos noteikumos¹²⁷ noteiktajai kārtībai;
- 84.2. vienai ģimenei (divām personām) nav pareizi aprēķināts pabalsta apmērs, jo nav ņemti vērā visi ģimenes (personas) ienākumi, tāpēc GMI pabalsts ir aprēķināts par 7,06 EUR lielākā apmērā.

Dzīvokļa pabalsts

Konstatējumi

85. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, kura mērķis ir noteikt sociālās palīdzības sniegšanas un saņemšanas principus, to personu loku, kurām ir tiesības šo palīdzību saņemt, nav ietverta dzīvokļa pabalsta definīcija¹²⁸, bet ir noteikts, ka dzīvokļa pabalsts ir viens no trim pašvaldību obligāti nodrošināmiem sociālās palīdzības pabalstu veidiem, kas tiek izmaksāts no pašvaldības pamatbudžeta¹²⁹, kā arī ietverts deleģējums pašvaldībām saistošajos noteikumos noteikt dzīvokļa pabalsta apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šo pabalstu¹³⁰.
86. Dzīvokļa pabalsta definīcija un tiesiskais regulējums ir ietverts likumā „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”, nosakot:

¹²³ Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumu Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” 2.punkts.

¹²⁴ Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumu Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību” 6.punkts.

¹²⁵ Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumi Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” un 17.06.2009. noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”.

¹²⁶ Ministru kabineta 17.06.2009. noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību”.

¹²⁷ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.apakšpunkts.

¹²⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 2.pants.

¹²⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta pirmā daļa.

¹³⁰ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta piektā daļa.

- 86.1. dzīvokļa pabalsts ir pabalsts dzīvojamās telpas īres maksas un maksas par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, segšanai¹³¹;
- 86.2. pašvaldībai ir tiesības domes saistošajos noteikumos noteiktajā kārtībā un apmērā maksāt dzīvokļa pabalstu personām, kas denacionalizētā vai likumīgajam īpašniekam atdotā mājā lieto dzīvojamo telpu, kuru tās ir lietojušas līdz īpašuma tiesību atjaunošanai. Pašvaldības dome saistošajos noteikumos var noteikt arī citas personu kategorijas, kurām ir tiesības saņemt dzīvokļa pabalstu¹³².
87. Kandavas novada pašvaldībā atbilstoši saistošajiem noteikumiem¹³³ dzīvokļa pabalstu piešķir tikai trūcīgām ģimenēm (personām) kā vienreizējo sociālo pabalstu¹³⁴, pabalsta apmēru nosakot kā vienu trešo daļu no izdevumiem par dzīvokļa uzturēšanu, bet ne vairāk kā 72 EUR.
88. No 2013.gada novembra¹³⁵ dzīvokļa pabalsts var tikt piešķirts, arī apmaksājot dzīvokļa uzturēšanas izdevumus 100% apmērā, ja personas vienīgie ienākumi ir GMI pabalsts un tā pilda līdzdarbības pienākumus.
89. Saistošie noteikumi¹³⁶ paredz, ka dzīvokļa pabalsts ar Sociālā dienesta direktora lēmumu var tikt piešķirts arī līdz divu valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmērā, bet ar pašvaldības Domes lēmumu – arī lielākā apmērā.
90. Revīzijā, pārbaudot, vai dzīvokļa pabalsts ir piešķirts atbilstoši saistošajiem noteikumiem¹³⁷, ir konstatēts, ka no izlasē iekļautajām 55 ģimenēm (153 personām) laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. dzīvokļa pabalsts ir piešķirts un izmaksāts 25 ģimenēm (70 personām), no tām:
- 90.1. 10 ģimenēm (25 personām) pabalsts ir piešķirts, ievērojot saistošajos noteikumos¹³⁸ paredzēto dzīvokļa pabalsta piešķiršanas kārtību;
- 90.2. 15 ģimenēm (45 personām) nebija tiesību saņemt dzīvokļa pabalstu, jo ģimenei (personai) nebija tiesību iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu. Kopā minētajām ģimenēm (personām) laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. ir piešķirts dzīvokļa pabalsts 930,57 EUR apmērā.
91. Revīzijā, veicot detalizētās darījumu pārbaudes, ir konstatēts:
- 91.1. lai gan saistošie noteikumi¹³⁹ dzīvokļa pabalstu nosaka kā vienreizējo sociālo pabalstu, nenorādot, cik bieži personai ir tiesības to pieprasīt, faktiski tas tiek piešķirts katru reizi, kad ģimene (persona) vēršas Sociālajā dienestā ar iesniegumu;

¹³¹ Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 3.panta 5.punkts.

¹³² Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” 25.pants.

¹³³ Kandavas novada domes 29.05.2008.saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā”.

¹³⁴ Kandavas novada domes 29.05.2008.saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.6.apakšpunkts.

¹³⁵ Kandavas novada domes 29.05.2008.saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.16.apakšpunkts (ar 30.10.2013. grozījumiem, kas ir spēkā no 2013.gada novembra).

¹³⁶ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.10. un 2.3.11.apakšpunkts.

¹³⁷ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.apakšpunkts.

¹³⁸ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā”.

¹³⁹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.2.3. un 2.3.6.apakšpunkts.

- 91.2. lai gan saistošie noteikumi¹⁴⁰ paredz, ka dzīvokļa pabalsta apmēru nosaka, pamatojoties uz iesniegtajiem attaisnojuma dokumentiem, faktiski dzīvokļa pabalsts cietā kurināmā iegādei tiek piešķirts 62,61 EUR apmērā, nepieprasot ģimenei (personai) iesniegt attaisnojuma dokumentus par kurināmā iegādi.

Citi detalizētajās darījumu pārbaudēs konstatētie fakti

Konstatējumi

92. Saskaņā ar Kandavas novada saistošajiem noteikumiem¹⁴¹ trūcīgām ģimenēm (personām) ārkārtas situācijā (ilgstošas slimības, medicīniskās operācijas, zādzības u.c.) ir tiesības saņemt pabalstu krīzes situācijā, kura apmērs tiek noteikts kā viena trešā daļa no izdevumiem pamatvajadzību nodrošināšanai, kurus persona apliecina ar dokumentiem, bet nepārsniedzot vienu minimālo mēnešalgu. Pabalsts krīzes situācijā ar Sociālā dienesta direktora lēmumu var tikt piešķirts arī līdz divu valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmērā, bet ar pašvaldības domes lēmumu – arī lielākā apmērā¹⁴².
93. Papildu saistošajos noteikumos¹⁴³ paredzētajam pabalstam krīzes situācijā Kandavas novada pašvaldība, nevērtējot ģimenes (personas) ienākumus un materiālo stāvokli, piešķir arī likumā¹⁴⁴ paredzēto vienreizējo pabalstu ārkārtas situācijā, kas nav paredzēts saistošajos noteikumos, bet tiek piešķirts saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu¹⁴⁵. Pašvaldība nav noteikusi vienreizējā pabalsta ārkārtas situācijā apmēru un tā piešķiršanas gadījumus.
94. Revīzijā, veicot detalizētās darījumu pārbaudes par septiņām ģimenēm (20 personām) piešķirto pabalstu krīzes situācijā un/vai piešķirto vienreizējo pabalstu ārkārtas situācijā, ir konstatēts turpmāk minētais:
- 94.1. ne visos gadījumos ir iespējams noteikt, kurš no abiem pabalsta veidiem ir ģimenei (personai) ir piešķirts, jo Sociālā dienesta lēmuma pamatojumā par pabalsta piešķiršanu ir norādīti abi normatīvie akti¹⁴⁶ – gan Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, gan arī saistošie noteikumi¹⁴⁷;
- 94.2. vismaz vienā gadījumā, kad Sociālā dienesta lēmuma pamatojumā par pabalsta piešķiršanu ir norādīti saistošie noteikumi¹⁴⁸, kas paredz pabalstu krīzes situācijā piešķirt kā trešo daļu no izdevumiem, pabalsts ir piešķirts pilnā apmērā 604,72 EUR, turklāt lēmums nav saskaņots ar pašvaldības domi, kā to paredz saistošie noteikumi¹⁴⁹ gadījumos, ja pabalsta apmērs pārsniedz divas minimālās mēnešalgas;

¹⁴⁰ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.6.apakšpunkts.

¹⁴¹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.apakšpunkts.

¹⁴² Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.3., 2.2.4. un 2.2.5.apakšpunkts.

¹⁴³ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.apakšpunkts.

¹⁴⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa.

¹⁴⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa.

¹⁴⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa un Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.apakšpunkts.

¹⁴⁷ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.apakšpunkts.

¹⁴⁸ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.apakšpunkts.

¹⁴⁹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.11.apakšpunkts.

- 94.3. divos gadījumos, piešķirot pabalstu, Sociālais dienests lēmuma pamatojumā ir norādījis saistošos noteikumus¹⁵⁰ un likumu „Par sociālo drošību”¹⁵¹, kas nosaka sociālās drošības sistēmas pamatprincipus – atšķirīgas attieksmes aizliegumu un individuāli pieeju, turklāt vienā gadījumā Sociālais dienests personai sākotnēji bija atteicis piešķirt pabalstu krīzes situācijā, jo persona neatbilda saistošajos noteikumos¹⁵² paredzētajiem kritērijiem pabalsta piešķiršanai.
95. Revīzijā, pārbaudot, vai izlasē iekļautās ģimenes (personas) bija tiesīgas saņemt pārējos pašvaldības saistošajos noteikumos¹⁵³ paredzētos sociālās palīdzības pabalstus, ir konstatēts, ka no izlasē iekļautajām 55 ģimenēm (153 personām):
- 95.1. 12 ģimenes (53 personas) nebija tiesīgas saņemt brīvpusdienas izglītības iestādēs par kopējo summu 2129,91 EUR, jo ģimenes (personas) nebija tiesīgas iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu;
- 95.2. viena ģimene (septiņas personas) nebija tiesīga saņemt pabalstu krīzes situācijā 42,69 EUR apmērā, jo ģimene nebija tiesīga iegūt trūcīgas ģimenes (personas) statusu.
96. Likums¹⁵⁴ paredz, ka pašvaldības sociālais dienests pieņem lēmumu par nepamatoti izmaksāto sociālās palīdzības pabalstu atgūšanu, ja tas konstatē, ka attiecīgais pabalsts ir nepamatoti izmaksāts klienta vainas dēļ, klientam sniedzot nepatiesu vai nepilnīgu informāciju vai nepaziņojot par pārmaiņām, kas varētu ietekmēt tiesības uz šo pabalstu vai tā apmēru. Lēmumu izpilda tiesu izpildītājs Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, pamatojoties uz pašvaldības sociālā dienesta izpildrīkojumu.
97. Saskaņā ar Kandavas novada pašvaldības Sociālā dienesta sniegto informāciju, ja Sociālais dienests ir konstatējis, ka ģimene (persona) nav tiesīga saņemt sociālo palīdzību, tā pabalsta izmaksu pārtrauc, bet iepriekš nepamatoti izmaksātie sociālās palīdzības pabalsti netiek atgūti.

Secinājumi

98. Kandavas novada pašvaldības Sociālā dienesta izveidotās iekšējās kontroles procedūras, izvērtējot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas ģimenes (personas) statusam un/vai tās tiesības saņemt normatīvajos aktos paredzētos sociālās palīdzības pabalstus, nav pilnīgas un nenodrošina, ka pieņemtie lēmumi atbilst Ministru kabineta noteikumiem¹⁵⁵ un pašvaldības saistošajiem noteikumiem¹⁵⁶. Tāpēc laikā no 01.01.2013. līdz 30.04.2014. Kandavas novada pašvaldības Sociālais dienests ir prettiesiski izlietojis pašvaldības budžeta līdzekļus vismaz 3131,91 EUR apmērā.

---

¹⁵⁰ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.apakšpunkts.

¹⁵¹ Likuma „Par sociālo drošību” 2.panta 1. un 6.punkts.

¹⁵² Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.apakšpunkts.

¹⁵³ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem”.

¹⁵⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 39.¹pants.

¹⁵⁵ Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” 2. un 19.punkts.

¹⁵⁶ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” un Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem”.

99. Kandavas novada pašvaldība nav nodrošinājusi, ka saistošajos noteikumos¹⁵⁷ paredzētā dzīvokļa pabalsta piešķiršanas kārtība ir piemērojama un atbilst faktiskajai Sociālā dienesta darbībai, jo saistošajos noteikumos¹⁵⁸ nav noteikts dzīvokļa pabalsta cietā kurināmā iegādei apmērs, lai gan visām personām tas tiek piemērots vienādā apmērā, bet dzīvokļa pabalstu komunālo pakalpojumu apmaksai piešķir arī vairākkārt, lai gan atbilstoši saistošajiem noteikumiem¹⁵⁹ tas ir paredzēts kā vienreizējs sociālais atbalsts.
100. Kandavas novada pašvaldības noteiktais pabalsts krīzes situācijā¹⁶⁰ pēc savas būtības dublē likumā¹⁶¹ paredzēto vienreizējo pabalstu ārkārtas situācijā, tāpēc pastāv risks, ka, nosakot šo pabalstu kā atsevišķu sociālās palīdzības pabalsta veidu, pašvaldība nav veikusi pietiekamu izvērtējumu par tā nepieciešamību novada iedzīvotāju sociālās situācijas risināšanai. Turklāt faktiski pabalsts regulāri tiek piešķirts arī tādu vajadzību nodrošināšanai, kas citās pašvaldībās ir noteikti kā atsevišķi pabalstu veidi.

Ieteikumi

101. Lai nodrošinātu, ka trūcīgas ģimenes (personas) statuss un/vai sociālās palīdzības pabalsti tiek piešķirti tikai tām ģimenēm (personām), kuras atbilst Ministru kabineta noteikumos¹⁶² un saistošajos noteikumos¹⁶³ paredzētajiem kritērijiem, Kandavas novada pašvaldības Sociālajam dienestam pilnveidot iekšējās kontroles procedūras, izvērtējot ģimenes (personas) ienākumus un materiālo stāvokli trūcīgas ģimenes (personas) statusa un/vai sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanai.
102. Kandavas novada pašvaldības Sociālajam dienestam izvērtēt iespēju atgūt revidentu konstatētos nepamatoti izmaksātos sociālās palīdzības pabalstus, tā nodrošinot likuma¹⁶⁴ ievērošanu.
103. Lai nodrošinātu, ka Sociālā dienesta faktiskā rīcība, piešķirot dzīvokļa pabalstu, atbilst saistošajiem noteikumiem, Kandavas novada Domei izvērtēt iespēju izdarīt grozījumus saistošajos noteikumos¹⁶⁵, precizējot dzīvokļa pabalsta piešķiršanas kārtību.
104. Lai nodrošinātu caurskatāmu un kvalitatīvu sociālās palīdzības sistēmu, Kandavas novada Domei:
  - 104.1. izvērtēt iespēju saistošajos noteikumos¹⁶⁶ paredzēt noteiktus kritērijus pabalsta krīzes situācijā piešķiršanai, tā nodrošinot, ka tas nedublē likumā¹⁶⁷ paredzēto vienreizējo pabalstu ārkārtas situācijā;

¹⁵⁷ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.apakšpunkts.

¹⁵⁸ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā”.

¹⁵⁹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.6.apakšpunkts.

¹⁶⁰ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.apakšpunkts.

¹⁶¹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa.

¹⁶² Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”.

¹⁶³ Kandavas novada domes 28.04.2011 saistošie noteikumi Nr.3 „Par īpašumiem, kurus neņem vērā, nosakot ģimenes (personas) atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam”.

¹⁶⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 39.¹pants.

¹⁶⁵ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.3.apakšpunkts.

¹⁶⁶ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” 2.2.apakšpunkts.

¹⁶⁷ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa.

- 104.2. izvērtēt saistošajos noteikumos¹⁶⁸ paredzētos pabalstu veidus, izskatot iespēju pabalstu veselības aprūpei noteikt kā atsevišķu sociālās palīdzības pabalsta veidu.

Labklājības ministrijai iesniedzamo valsts statistikas pārskatu sagatavošana

Konstatējumi

105. Ministru kabineta noteikumi¹⁶⁹ paredz, ka sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniedzējiem ir pienākums sagatavot un iesniegt Labklājības ministrijā noteiktas formas valsts statistikas pārskatus:
- 105.1. līdz nākamā mēneša 15.datumam par sociālās palīdzības sniegšanu novada/republikas pilsētas pašvaldībā par kalendāro mēnesi¹⁷⁰;
- 105.2. līdz nākamā gada 15.februārim par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību novada/republikas pilsētas pašvaldībā par iepriekšējo kalendāro gadu¹⁷¹.
106. Labklājības ministrija kopsavilkumu par pašvaldību sagatavotajiem kalendārā gada pārskatiem iesniedz Centrālajā statistikas pārvaldē¹⁷².
107. Atbilstoši ar Ministru kabineta noteikumiem¹⁷³ apstiprinātajai formai pārskatā par kalendāro gadu informācija par sniegto sociālo palīdzību un pārējiem pabalstiem ir norādāma un grupējama šādā kārtībā:
- 107.1. informācija par pašvaldības sniegto sociālo palīdzību ir norādāma pārskata 3.sadaļā „*Ziņas par pašvaldības sniegto sociālo palīdzību*”, kas tiek grupēta šādi:
- 107.1.1. *3.1. „Ienākumu testētie pašvaldības sociālās palīdzības pabalsti”*: ietver informāciju par kopējo palīdzības apjomu un personu raksturojumu (3.1.1. un 3.1.2.), informāciju par izmaksātajiem GMI pabalstiem (3.1.3.), dzīvokļa pabalstiem (3.1.4.) un pārējiem pašvaldības saistošajos noteikumos paredzētajiem citiem sociālās palīdzības pabalstiem ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai (3.1.5.), grupējot tos pēc pārskatā paredzētā pamatvajadzību veida;
- 107.1.2. *3.2. „Pašvaldības sociālās palīdzības pabalsti, kurus piešķir bez ģimenes (personas) testēšanas”* ietver informāciju par piešķirtajiem vienreizējiem pabalstiem ārkārtas situācijā (3.2.1.) un par citos ārējos tiesību aktos noteiktajiem pašvaldības sociālās palīdzības pabalstiem (garantijām) bāreņiem un audžuģimenēm (3.2.2.);

¹⁶⁸ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā”.

¹⁶⁹ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 2.1. un 2.2. apakšpunkts.

¹⁷⁰ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 1.pielikums „Pārskats par sociālās palīdzības sniegšanu novada/republikas pilsētas pašvaldībā ____gada _____mēnesī”.

¹⁷¹ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 2.pielikums „Pārskats par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību ____novada/republikas pilsētas pašvaldībā ____gadā”.

¹⁷² Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 8.punkts.

¹⁷³ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 2.pielikums „Pārskats par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību ____novada/republikas pilsētas pašvaldībā ____gadā”.

- 107.2. ja pašvaldība saistošajos noteikumos ir paredzējusi arī citus sociālos pabalstus, kas neatbilst sociālās palīdzības definīcijai un tiek piešķirti kā pašvaldības brīvprātīgā iniciatīva autonomu funkciju izpildei, informācija par sniegto pabalstu apmēru ir norādāma pārskata 4.sadaļā „Pašvaldības budžeta izdevumi sociālā atbalsta pasākumiem” kodā 413 „Citi atbalsta pasākumi un kompensācijas iedzīvotājiem”.
108. Revīzijā ir konstatēts, ka Kandavas novada pašvaldības Sociālais dienests ikmēneša un gada valsts statistikas pārskatus sagatavo manuāli, tajos norādāmo informāciju par piešķirtajiem trūcīgas ģimenes (personas) statusiem un pabalstiem iegūstot no trūcīgo ģimeņu (personu) reģistra *Excel* formātā, kurš tiek aktualizēts reizi mēnesī, bet informāciju par piešķirto pabalstu summām – no grāmatvedības uzskaites datiem.
109. Revīzijā, pārbaudot Kandavas novada valsts statistikas pārskatu par 2013.gadu, ir konstatēts, ka nav iespējams gūt pārliecību par pārskata pareizību, jo piešķirto pabalstu apmērs dažādos avotos ir atšķirīgs. Piemēram, statistikas pārskatā:
- 109.1. ir norādīts, ka pabalsti ēdināšanai ir piešķirti 30 846 EUR un veselības aprūpei 25 435 EUR apmērā, bet saskaņā ar grāmatvedības datiem pabalsti ēdināšanai ir izmaksāti 25 124 EUR un pabalsti veselības aprūpei – 15 232 EUR apmērā. GVS pabalsts ēdināšanai – brīvpusdienas izglītības iestāžu audzēkņiem, kā arī pabalsts veselības aprūpei nav uzskaitīts kā atsevišķs pabalsta veids, turklāt saistošie noteikumi¹⁷⁴ neparedz pabalstu veselības aprūpei;
- 109.2. nav norādīts, ka 2013.gadā pašvaldība ir piešķīrusi vienreizējo pabalstu ārkārtas situācijā, lai gan detalizētajās pārbaudēs ir konstatēts, ka šāds pabalsts ir piešķirts un saskaņā ar grāmatvedības uzskaites datiem tas ir izmaksāts 5593 EUR apmērā.
110. Revīzijā Labklājības ministrija sniedza informāciju, ka pašvaldību sagatavotos pārskatus Labklājības ministrija izmanto arī nozares politikas veidošanai, monitoringam, informatīvo ziņojumu sagatavošanai, pētījumu veikšanai (OECD¹⁷⁵, Pasaules Banka¹⁷⁶), diskutējot ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem, kā arī sociālās palīdzības politikas veidotājiem, dažādās diskusijās, forumos, Saeimā u.c.

Secinājums

111. Kandavas novada pašvaldības Sociālā dienesta Labklājības ministrijā iesniegtais valsts statistiskais pārskats par 2013.gadu nesniedz patiesu informāciju par Kandavas novada pašvaldības 2013.gadā sniegtās sociālās palīdzības apmēru, jo pārskatā nav norādīta informācija par visiem pašvaldības piešķirtajiem pabalstiem atbilstoši Ministru kabineta noteikumu¹⁷⁷ prasībām.

¹⁷⁴ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.7 „Par pašvaldības sociālo pabalstu izmaksu Kandavas novadā” un 29.05.2008. saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem”.

¹⁷⁵ Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (Organisation for Economic Co-operation and Development).

¹⁷⁶ Starptautiskās finanšu korporācijas un Daudzpusējo investīciju garantiju aģentūra.

¹⁷⁷ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumu Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā” 2.pielikums „Pārskats par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību _____ novada/republikas pilsētas pašvaldībā ____ .gadā”.

Ieteikums

112. Lai nodrošinātu, ka valsts statistikas pārskati sniedz patiesu informāciju par pašvaldības sniegto sociālās palīdzības apmēru, Kandavas novada pašvaldībai valsts statistikas pārskatus sagatavot atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem¹⁷⁸.

Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu budžeta plānošana un izdevumu uzskaitē

Konstatējumi

113. Ministru kabineta noteikumi¹⁷⁹ paredz budžeta izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām (turpmāk – EKK) un nosaka pašvaldībām pienākumu budžeta izpildei klasifikāciju piemērot pilnā apmērā, tajā skaitā nodalīt naudā un natūrā no pašvaldību budžeta līdzekļiem izmaksāto sociālo palīdzību¹⁸⁰, nosakot:
- 113.1. no pašvaldību budžeta līdzekļiem naudā izmaksāto sociālo palīdzību uzskaita EKK 6253 „Pabalsti ēdināšanai naudā”;
- 113.2. no pašvaldību budžeta līdzekļiem natūrā izmaksāto sociālo palīdzību uzskaita EKK 6322 „Pabalsti ēdināšanai natūrā”.
114. Revīzijā ir konstatēts, ka Kandavas novada pašvaldības saistošie noteikumi¹⁸¹ paredz piešķirt brīvpusdienas izglītības iestāžu audzēkņiem no trūcīgām ģimenēm, norēķinus par sniegtajiem ēdināšanas pakalpojumiem veicot ar pakalpojuma sniedzēju.
115. Revīzijā, pārbaudot Kandavas novada pašvaldības pārskatu par 2013.gada budžeta izpildi, ir konstatēts, ka pašvaldība izdevumus par bērnu ēdināšanu izglītības iestādēs nav uzskaitījusi EKK 6322 „Pabalsti ēdināšanai natūrā”, kā to paredz Ministru kabineta noteikumi¹⁸².

Secinājums

116. Kandavas novada pašvaldības sagatavotos pārskatus par budžeta izpildi (uzskaitītos izdevumus pa pabalstu veidiem) nevar izmantot pilnīgas pārlicības gūšanai par faktiski izmaksāto sociālās palīdzības pabalstu apmēru, jo Sociālajā dienestā pabalstu uzskaitē netiek ievērota Ministru kabineta noteikumos¹⁸³ paredzētā izdevumu ekonomiskā klasifikācija, nodalot naudā un natūrā izmaksātos sociālās palīdzības pabalstus.

Ieteikums

117. Lai nodrošinātu, ka Kandavas novada pašvaldības pārskati par budžeta izpildi sniedz patiesu informāciju par faktiski izmaksāto sociālās palīdzības pabalstu apmēru, Kandavas novada pašvaldības Sociālajam dienestam pabalstu uzskaitē ievērot Ministru kabineta noteikumos¹⁸⁴ paredzēto izdevumu ekonomisko klasifikāciju.

---

¹⁷⁸ Ministru kabineta 06.04.2010. noteikumi Nr.338 „Noteikumi par valsts statistikas pārskatiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā”.

¹⁷⁹ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumi Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām”.

¹⁸⁰ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām” pielikums.

¹⁸¹ Kandavas novada domes 29.05.2008. saistošo noteikumu Nr.8 „Par pašvaldības pabalstu Kandavas novada iedzīvotājiem” 2.3.apakšpunkts.

¹⁸² Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām” pielikums.

¹⁸³ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām” pielikums.

¹⁸⁴ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām” pielikums.

Revīzijas grupas vadītāja, vecākā valsts revidente	Aiga Villa
Revīzijas grupa: valsts revidente – juriste	Baiba Skara
valsts revidente	Ineta Freidenfelde
valsts revidente	Anda Grauduma
valsts revidente	Loreta Boļševiča
valsts revidente	Olga Buivide
informācijas sistēmu auditore	Līga Nagle
informācijas sistēmu auditoris	Jānis Silinieks
SASKAŅOTS Sektora vadītāja	Ieva Pīpiķe
SASKAŅOTS Departamenta direktore	Inga Vārava